

BYGGNADS ARBETAREN

199

lönecampen

**kronor i timmen (plus lite till)
– BÄSTA BYGGLÖNEN i Sverige**

Med en prestationslön på 199:92 toppar de anställda vid företaget Golv 2000 Byggnadsarbetarens **100 i topp-lista** över de högsta bygglönerna i landet.

ISKALLT när nya avtal förhandlas

Tufft förhandlingsklimat. Byggnads Hans Tilly, Sveriges Byggindustriers Bo Antoni, Vvs-Installatörernas Roine Kristiansson och Glasbranschföreningens Per Sjöholt.

**De sliter för
det perfekta
LJUDET**

**Skanska sparkar
18 trotjänare**

**Tage och Bosse
vänner i 70 år:
"vi skojar mycket"**

test

**Bästa
bågsågen**

13 frågor ^{och svar} om
granskning

Kenneth Petterson
chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-728 49 70
070-607 56 97
k.p@byggnadsarbetaren.se

Katarina Connheim
allmänreporter,
08-728 49 87
070-627 60 84
k.c@byggnadsarbetaren.se

Nina Christensen
allmänreporter
webbansvarig
08-728 49 79
070-246 87 06
n.c@byggnadsarbetaren.se

Ingemar Dahlkvist
arbetsrätt, löner
08-728 49 72
070-607 56 91
i.d@byggnadsarbetaren.se

Margite Fransson
arbetsmiljö, hälsa
08-728 49 74
070-607 56 89
m.f@byggnadsarbetaren.se

Cenneth Niklasson
allmänreporter
08-728 49 76
070-607 56 92
c.n@byggnadsarbetaren.se

Johan Sjöholm
allmänreporter
08-728 49 73
070-651 62 59
j.s@byggnadsarbetaren.se

Anki Sydegård
reportageansvarig
08-728 49 77
070-607 56 87
a.s@byggnadsarbetaren.se

Korrektur: Michelle Bergman

TS-kontrollerad
upplaga 2006: 130 700

Postadress: 106 32 Stockholm
Besöksadress: Hagag. 2, 4 tr, Sthlm
Adressändring, medlem i Byggnads:
Kontakta din lokala avdelning
Prenumeration: edb, telefon 010-588
48 08 **E-post:** prenumeration@edb.
com **Pris, helår:** 297 kr
Annons: Swartling & Wrangling Media,
telefon 08-545160 67
Repro: Grafit
Tryck: Sörmlands grafiska, Quebecor

AVTAL 2007

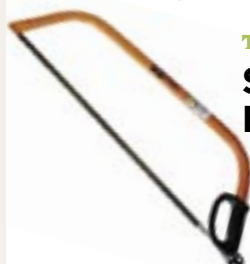
ISKALLT MELLAN BYGGPARTERNA

Det råder istid när
Sveriges Bygginstrument
och Byggnads slår sig ner
vid förhandlingsbordet.
Byggnadsarbetaren
berättar varför.

SID 8-13

LÖNETOPPEN: VINNARE TJÄNAR NÄRA 200 KRONOR

SID 16-20

TEST

STABIL SÅG BÄST I TEST

SID 35-37

PRESTIGEBYGGE

HÄR GÅR LJUDET I FÖRSTA RUMMET

SID 22-24

BYGGVÄNNER

KOMPISEN RÄDDADE HANS LIV

SID 26-27

AKTUELLT

SÅ FUNGERAR GRANSKNINGEN

SID 14-15

Byggnads lönekrav 3,9 procent

BYGGNYTT/ Höjd grundlön från 112 kronor till 124 kronor och en dags
arbetstidsförkortning ingår också i Byggnads krav inför avtalsrörelsen.

SID 29

DEBATT SID 4

"Alla röstar inte på socialdemokraterna"

"Jag förstår inte varför vår tidning självklart
ska vara ett socialdemokratiskt slagträ i den
politiska debatten", skriver en medlem.

GREJER & GREPP SID 38

Isolera bättre och billigare

Turboaggregat klarar fiberklumpar.

BYGGFOLK SID 42

Skadad på bilprovningen

BYGGFOLK SID 40-41

Snickaren Jocke medalj hopp i isracing

Jocke Söderström, 37 år, har
modet, snabbtänktheten och
handlingskraften. Därför är
han en av favoriterna i SM i
isracing.

5 SNÖSKOTER & 5 CROSS SID 6

Jeff tar snöskotern mot SM-toppen

MÖTEN & SÄNT SID 39

SISTA ORDET SID 46

KRYSSET SID 47

FRÅGAN

Har män färre vänner än vad kvinnor har?

Mikael Lindström, 30 år, plåtslagare, Norrköping

– Nej, det håller jag inte med om, inte om jag utgår från mig själv i alla fall. Det kan i och för sig vara svårt att definiera vad som är en vän men jag räknar mina arbetskamrater dit, annars skulle det inte funka. Och jag har en nära vän som är en före detta arbetskamrat som jag träffar flera gånger i veckan.

Roland Lindquist, 53 år, rörmontör, Skellefteå

– Helt klart, så är det. Visst har jag vänner men vi träffas inte lika ofta som min sambo träffar sina. Jag tror det beror på att vi män är mindre nyfikna av oss.

Patrik Karlsson, 34 år, snickare, Trosa

– Ja, det kan nog vara så. Killar har färre men riktigt nära vänner, långvarig vänskap med personer man växt upp med. Själv har jag få men riktigt nära vänner.

Alla röstar inte på socialdemokraterna

● Jag är snickare och medlem i Byggnads. Jag upplever att vår tidning uppseendeväckande ofta får fungera som ett partipolitiskt forum för socialdemokraterna.

Jag reagerade särskilt över Hans Tillys "Förväntningarna på Mona" i Sista Ordet i februari-numret, där Hans uttalar sig som ledamot i partistyrelsen snarare än som förbundsordförande för Byggnads.

Alla byggare röstar inte på socialdemokraterna och jag förstår inte varför vår tidning självklart ska vara ett socialdemokratiskt slagträ i den politiska debatten.

Vi har bytt regering och som jag förstår är det flera av mina arbetskamrater, särskilt yngre kollegor, som faktiskt hjälpt till att rösta in alliansen.

Själv röstade jag på miljöpartiet, men både jag och kolle-

Byggnadsarbetaren 2/07.

gera är betalande medlemmar i Byggnads. Det måste väl allt byggfolk få vara, oavsett partitillhörighet?

Vi byggare måste kunna sam-

arbeta och driva våra branschfrågor utifrån ett mer partineutralt perspektiv!

Jag tycker också att det är helt oacceptabelt att centerpartister jämställs med nazister i insändaren "Fackhatare från förr går igen" av signaturen GL i senaste numret. Ska vår tidning verkligen publicera sådana påhopp?

Respektfulla hälsningar

MEDLEM I LINKÖPING

Svar:

Det ska vara högt i tak på debattsidorna. Och i det här fallet var det inte någon enskild person som pekades ut. Därför publicerades insändaren.

KENNETH PETTERSON
CHEFREDAKTÖR

Fler debattinlägg på
www.byggnadsarbetaren.se

Byggnads sätter sig över Europadomstolen

● Trots en fällande dom i Europadomstolen tänker Byggnads fortsätta med sin verksamhet, allt enligt Hans Tilly och Gunnar Ericson.

De tänker sätta sig över vår

högsta juridiska instans. Byggnads agerar som Gud Fader själv.

Är dessa högheter inom Byggnads inte införstådda med vad som händer inom gransknings-

verksamheten? Tydligt inte, då den ska försvaras med alla medel. Vågar de inte ta i skiten ska dom ut i kylan.

HANS NILSSON

Fel att betala mer vid sjukdom

● Jag tycker det är fel att man ska behöva betala högre avgift till facket och a-kassan när man är sjukskriven, än när man är arbetslös.

Hur ska man kunna betala mer varje månad när man har sjukpenning, då man inte får räkna upp sin inkomst om man ej utnyttjat Försäkringskassan då arbetsgivaren betalat sjuklön under sjukskrivning.

I dag när man behöver hjälp från facket får man ingen hjälp.

När man gått arbetslös mer än 720 dagar får man inga extra pengar från AGS eller AFA om man ej har någon arbetsgivare.

Är detta rätt??? Nej! Varför ska man då betala förbundet och a-kassan?

Men era löner ska vi betala via gransknings- och mätningskostnader som också tas ut av oss när vi arbetar.

Arg arbetare som inte ska jobba mer inom Byggnads, aldrig mer i livet.

Vad har vi byggnadsarbetare för nytta av facket och varför ska vi betala för något vi ändå inte får, när man mest behöver er hjälp och pengar?

Ändra era regler nu eller var beredd på massavhopp.

JAG KOMMER GÅ UR

Försvara våra avtal i stället

● Hans Tilly, lägg ner alla planer på att motarbeta EU-domstolens beslut i frågan om granskningsarvodena.

Helt enkelt därför att Byggnads aldrig kommer att få gehör för den rådande ordningen.

Koncentrera i stället krafterna på att försvara våra kollektivavtal.

De är viktigare att försvara än sådant som av allmänheten kan uppfattas som maffiametoder.

BO DAHLBERG

SKRIV TILL OSS - VI BJUDER PÅ PORTOT!

Adressen är Byggnadsarbetaren, Svarspost 110455302, 110 19 Stockholm. Du behöver inte sätta på något frimärke. Ring 08-728 49 00 Faxa 08-728 49 80 E-posta redaktionen@byggnadsarbetaren.se

Glöm inte uppge namn, adress och telefonnr (som hemlighålls mellan dig och redaktionen om du använder signatur).

Därför flyr medlemmarna

● I Byggnadsarbetaren 2/07 konstateras "stort medlemsras för Byggnads under januari".

På en annan sida i tidningen står att läsa att "flera avdelningar anser att Byggnads ska kräva extra löneökningar för att kompensera politiska beslut som alliansregeringen genomfört".

Sju kronor mer per timme och kompensation för höjda a-kasseavgifter är kravet från medlemmarna. Kraven motiveras med att avtalsrörelsen är den enda möjligheten för Byggnads medlemmar att ta tillbaka det man förlorat på grund av politiska beslut.

Byggnads förhandlingschef, Gunnar Ericson, säger att han inte kommer att begära kompensation för politiska beslut.

Jag som i min enfald trott att det är medlemmarna som bestämmer i olika frågor men i Byggnads tycks det vara Gunnar Ericson som bestämmer, över huvudet på medlemmarna. Trots det stora medlemsraset redan första månaden tänker

Byggnadsarbetaren 2/07.

förhandlingschefen inte bry sig varken om medlemmarnas rättmätiga önskemål eller fackföreningsrörelsens öde.

Med det synsättet inom den fackliga rörelsens ledningar, godkänner man högerregeringens åtgärder trots att de hotar att utplåna fackföreningsrörelsen.

De flyende medlemmarna, som Gunnar Ericson inte bryr sig om, kommer att göra jobbet åt regeringen.

JOHN ESLUND

PENSIONERAD BYGGNADSARBETARE

Nu ska vi sälja oss dyrt

● Stockholm saknar arbetskraft. NCC får inte tag på arbetskraft men vart har de sökt?

Inte ser jag på NCC:s hemsida att de söker grovisar, inte hittar man det i arbetsförmedlingens platsannonser heller för den delen.

Är det inte illavarslande propaganda att arbetskraften i Sverige inte räcker till så att man kan börja importera arbetskraft, lönedumpa, klämma åt oss ar-

betstagare? Man kan ju undra, och om det är så illa, hur kommer det sig att facket inte kan höja lönerna?

Ordna upp med traktamenteshöjning, nu är det möjligt. Men är det på det viset att facket efter årtal av motgång vant sig att nicka och bocka med mössan i handen?

Svara ja, jo, till arbetsgivaren utan att kräva någon förbättring. Skulle inte förvåna mig om vi får en ökning på traktamentet med 3 procent eller liknande fjuttighet, då kan de för min del strunta i att förhandla om traktamentshöjning.

Antingen eller, inga petitesser. Nu ska facket visa lite muskler och hjärna, vi bör kämpa för våra rättigheter nu när det är arbetstagarens marknad.

REPUMIE

BODTOMTEN

- Betyder utsläppsrätter att det blir stopp för surströmming och bruna bönor i matlådan ...?

Är du registrerad?

agom till att avtalsrörelsen drar i gång på allvar sätter byggarbetsgivarna klackarna i marken ordentligt.

Redan innan det nuvarande avtalet löper ut den 31 mars, rekommenderar Sveriges Bygginstrumenter sina medlemsföretag att inte längre dra det omstridda granskningsarvodet från anställda som inte är med i facket.

För att veta vilka som är med i facket och inte, måste det till någon form av registrering. Därför har byggarbetsgivarna tagit fram en särskild blankett som alla anställda måste fylla i.

Svensken sägs vara foglig och finna sig i det mesta. Att vara med i facket är för de allra flesta inte något som man behöver hålla hemligt. Men också här finns det arbetsgivare där man som anställd inte gärna skyltar med att man är med i facket. Det gör granskningen till en ännu mer infekterad stridsfråga.

När domen från Europadomstolen för mänskliga rättigheter kom den 13 februari var förvirringen stor.

Domstolen tog nämligen inte ställning till om Byggnads granskning, som har stöd i kollektivavtalet, strider mot det som kallas den negativa föreningsrätten – det vill

säga att det är en mänsklig rättighet att inte tillhöra ett fackförbund. Däremot slog domstolen fast att granskningspengarna måste redovisas bättre än vad som skett hittills.

Ännu mer komplicerad blir frågan av det faktum att det inte var Byggnads, utan svenska staten som stod åtalad och delvis fälldes av domstolen i Strasbourg.

Sådan är juridiken.

När det värsta larmet efter domen lagt sig, såg det ut som om granskningen skulle kunna hanteras på sedvanligt svenskt kontrollerat sätt i en partsgemensam arbetsgrupp. Men det satte alltså Sveriges Bygginstrumenter stopp för.

Nu är det upplagt för rejäl konfrontation i avtalsrörelsen.

Så vad handlar det egentligen om?

På sidorna 14-15 ger vi svar på 13 frågor om granskning.

Nyheter kan du läsa varje dag på www.byggnadsarbetaren.se

Nästa tidning kommer den 22 mars.

KENNETH PETTERSON
CHEFREDAKTÖR

TYCK DIREKT PÅ NÄTET!

På vår hemsida kan du publicera insändare direkt på nätet. Gå in på www.byggnadsarbetaren.se.

TILL VEM? Snöskoterfantomen **JEFF ÖIJER, 17 ÅR**, från Mora

VARFÖR? Han är byggelevernas stora **HOPP I CROSS-SM PÅ SNÖSKOTER** i mars.

"ALLA TJEJER RAMLAR AV EFTER EN LITEN BIT"

1 Är det inte miljösvineri att köra runt på snöskoter i skogen?

– Det är bara ni i Stockholm som tycker det. Jag tycker att det är helt okej att köra när det är snö. På barmark tycker jag att det är onödigt. Men skrämmer djur gör man när man åker skidor också och avgaser är det inte så mycket här. Men i Stockholm är snöskoter onödigt.

2 Brukar du ta flickvänner på romantisk snöskotertur?

– Nej, det fungerar inte. Alla som åker med brukar ramla av efter en liten bit. Så det blir som tvärtom med romantiken.

3 Kör du skoter till skolan?

– Jag går på byggprogrammet på St Mikaelsskolan i Mora. Det är klart att det går väl att åka dit men det är opraktiskt.

4 Hur fort har du kört?

– Ja, det är inte på tävling det, fortkörning är bäst på is. Jag har nog kört i 180 på en lånad skoter. Men det finns de som går i 240.

5 Hur många skotrar har du?

– Jag har ingen egen. De två jag kör på tävling tillhör stallet. Och på fritiden kör jag alltså på lånade skotrar.

ANDERS TROGEN

180 kilometer i timmen är Jeff Öijers rekord på snöskoter. Nu satsar han på att vinna cross-SM i Örnsköldsvik.

1 Vad hoppas du på i cross-SM den 24 mars i Östersund?

– Jag siktar på topp tio. Sedan förra året tävlar jag i Pro440-klassen, den klass som har flest åkare och där konkurrensen i Sverige är hårdast. Nu är det dags för en topplats.

2 Varför kör du cross?

– Det finns ju flera tävlingsformer, som free style och backe men jag såg en crosstävling som liten och tyckte det såg kul ut och på den vägen är det.

3 Vad är det finaste du vunnit och vad är det finaste du ska vinna?

– Jag vann ungdoms-SM 2005. Det var kul. Och så finns det en världsmästartitel att slåss om i Pro 600-klassen. Då gäller det att slå finnar och norrmän också. Fast målet är att bli proffs i USA, då kan man bli miljonär.

4 Tränar du mycket?

– På sommaren tränar jag med Mora Hockey. På vintern blir det mycket på bana men också styrke- och konditionsträning. Snöskotercross liknar motocross. Det krävs kondis och muskler.

5 Roligast hittills – och värst hittills?

– Roligast var när jag vann Påskcrossen i Norge förra året. Värst var det första tävlingen i år. Jag höll på att landa på en kille efter ett hopp och nöp till i bromsen på ryggmärgsreaktion, vilket ledde till att jag frontade med nosen i backen.

INGEMAR DAHLKVIST

ROLIG HISTORIA

- Men älskling, det här är inte vårt barn, du har tagit fel barnvagn.
- Håll käften, den här har gummihjul.

AVTAL 2007

ISKALLT LÄGE

A photograph of a man with grey hair and glasses, wearing a dark navy blue jacket over a light-colored shirt and a patterned tie. He is walking towards the camera in a snowy courtyard. In the background, another person wearing a blue jacket and a green and white striped hat is standing near a building with large arched windows. The ground is covered in snow, and the building's facade is light-colored.

Striden om granskningsarvodet och Laval-målet har lett till frostigare förhandlingsklimat än någonsin. Byggnadsarbetaren har träffat Byggnads Hans Tilly (till vänster) och BI:s Bo Antoni (till höger) för att ta tempen på avtalsrörelsen. Läs också om plåt-, vvs- och glasarbetsgivarnas viktigaste frågor.

TEXT INGEMAR DAHLKVIST OCH JOHAN SJÖHOLM

FOTO ANDERS LINDH OCH ROGER SCHEDERIN

De har grälat i årtal om ackord och förhandlingssystem. Nu har Europadomstolens dom om granskningsarvoden försämrat klimatet ytterligare. Med Bo Antoni som vd för Sveriges Byggindustrier (BI) och Hans Tilly som ordförande i Byggnads har relationen mellan parterna i byggbranschen bottenfrusits. Byggnadsarbetaren träffade dem var för sig och lät dem ge sin syn på konfliktämnena. Många svåra frågor får stå kvar i frysen.

► Vilka är byggbranschens största problem och utmaningar just nu?

Hans Tilly (HT) har arbetsmiljön som nummer ett på listan.

– Jag utgår från medlemmarna. Då är en allt sämre arbetsmiljö det största problemet.

Han hoppas få in frågan om att ge skyddsombuden en starkare ställning i förhandlingarna.

Och så har byggbranschen halkat efter när det gäller arbetstidsförkortning. En arbetstidsförkortning med åtta timmar per år, som Byggnads föreslår, är en dellösning, anser han.

Bo Antoni (BA) ser behovet att rekrytera 100 000 personer de närmaste 15 åren som den största utmaningen.

Han vill dessutom ha bort oseriösa aktörer från branschen. I båda fallen anser han att samarbetet mellan parterna fungerar väl och inte får störas. De senaste årens stora tvistefrågor, om lönesystem och förhandlingsformer, är också ett problem.

– Men det där har vi en arbetsgrupp för, löneöversynsgruppen. Den arbetar bra, men behöver mer tid, säger han.

Kommentar: Hans Tilly lyfter fram en fråga, arbetstiden, som har en framskjuten plats på Byggnads kravlista. I övrigt hamnar branschens stora problem i arbetsgrupper, en arbetsform som blir allt vanligare mellan parterna i takt med att frosten sprider sig.

-10°

► Vilka frågor är viktigast i avtalsrörelsen?

HT anser att det viktigaste är att de stora tvistefrågorna inte tas upp i själva avtalsförhandlingarna.

– Löneöversynsgruppen, som arbetar med de svåra tvistefrågorna från tidigare förhandlingar, måste få fortsätta arbeta.

I förhandlingarna är arbetstiderna och pensionerna de viktigaste frågorna. De pågående pensionsförhandlingarna mellan LO och Svenskt Näringsliv handlar om 28,5 procents höjning av byggnadsarbetares avtalspension, upp till tjänstemannanivå. Om samtalen mellan LO och Svenskt Näringsliv inte ger resultat driver Byggnads kravet själva.

BA kan inte vara lika precis eftersom arbetsgivarna inte lagt fast sina avtalskrav när han får frågan. Men han konstaterar att många frågor som har vållat konflikt nu ställts åt sidan och att förhandlingarna kommer att handla mest om pengar.

– Tre år gånger två procent är ju Teknikföretagens bud. De i exportindustrin måste vara ledande så ramen är satt, säger han.

Kommentar: Pengar är ett område där de accepterar att de måste komma överens utan att ha samma åsikt. Men det blir en lång, kall vår eftersom båda vill ha tillgång till konfliktvapnet tills de tagit sig förbi de svåra frågorna.

-3°

► Prövningen i EG-domstolen av Laval-målet och i Europadomstolen om granskningsarvodet upprör Byggnads. Vad får det för konsekvenser för relationerna?

HT är upprörd.

– Jag tycker att det är mycket allvarligt utifrån trovärdigheten till varandra. Kan man lita på varandra? Arbetsgivarna har korsat fingrarna bakom ryggen och sedan drivit frågorna på helt andra sätt.

Han hoppades slippa förhandla om granskningsarvoden. Men arbetsgivarnas tolkning av Europadomstolens dom grusade hans förhoppning. När arbetsgivarna beslutade att uppmana företagen att sluta dra arvode för oorganiserade konstaterade han:

– Högerkrafterna hos motparten tycks ha fått gehör.

BA har drivit frågan om granskningsarvode för oorganiserade till Europadomstolen för att fullfölja det sätt att lösa tvister som den svenska modellen innehåller.

– Det är inte parterna som ska tolka lagen, det är det domstolar som ska göra.

– När det gäller Laval-målet har jag sagt till Hasse (Tilly) hundratals gånger att det är en konkurrensfråga som vi inte tar ställning till. Det är Svenskt Näringsliv som hanterar den frågan.

”Kan man lita på varandra? Arbetsgivarna har korsat fingrarna bakom ryggen och sedan drivit frågorna på helt andra sätt.”

Kommentar: En inte alldeles tydlig dom från Europadomstolen försämrade klimatet. Nu talar Hans Tilly om uppgrävd stridsyxan redan innan han sett arbetsgivarnas avtalsbud.

-20°

► Hur frostigt är klimatet?

HT – Just i själva avtalsrörelsen är det väldigt mycket frostiga personliga förhållanden. Men det är kanske naturligt eftersom det handlar mycket om vårt löne- och förhandlingssystem.

BA – Vi är så professionella att vi kan genomföra en avtalsrörelse.

Kommentar: Byggnads förtroende för Sveriges Byggindustrier som förhandlingspart ligger långt under minus, lägre än någonsin. Och misstron är ömsesidig.

-20°

► Hur mycket ska en byggnadsarbetare tjäna?

HT konstaterar att många avdelningar har ett mål för 2007 att ackordslönerna ska ligga på 175 till 180 kronor i timmen.

– Det håller jag med om. När det gäller tidlönerna tror jag att man måste acceptera en skillnad på 25 kronor per timme.

BA utgår från avtalets grundlön, 112 kronor per timme. Allt därifrån och uppåt är okej, till och med löner över 200 kronor per timme, anser han.

– Jag vill inte lägga någon genomsnittsnivå eftersom jag anser att lönen ska kopplas till individuella faktorer.

Det råder istid när Bo Antoni och Hans Tilly sätter sig vid förhandlingsbordet.

Kommentar: En rätt ljummen fråga i avtalssammanhang, utom just när det gäller grundlönen som Byggnads vill höja från 112 till 124 kronor per timme.

5°

► Är byggbranschens löne- och förhandlingssystem för dyrt?

HT anser att frågan är ett arbetsgivarargument.

– För vår del är det enkel matematik. Vi ser att de knappt 400 kronor per månad som byggnadsarbetare betalar för vårt lönesystem och för professionella förhandlare från Byggnads avdelningar ger ungefär 4 000 kronor högre genomsnittslön än i LO-kollektivet som helhet.

BA hänvisar till en rapport från BI som konstaterat att lönesystemet och hanteringen av lönerna i byggbranschen kostar sju kronor per timme. Han är säker på att ett lönesystem med fast, individuell lön som de anställda själva förhandlar om är billigare för företagen.

– I småföretagen i industrin är det inte proffs som förhandlar, men det är det på den fackliga sidan i byggbranschen.

Kommentar: Byggnads avdelning är i byggavtalet lokal part i löneförhandlingar. Det är en av de mest konfliktfyllda frågorna. Inget talar i dagsläget för att den tinar ens om förhandlingarna drar ut på tiden till sommaren.

-25°

► Är lagackorden omoderna – eller kan de försvaras?

HT ser ingen anledning att ifrågasätta lönesystemet som han ser som avgörande för att branschens löner håller sig på en nivå som visserligen borde vara högre, men ändå över LO-snittet och i nivå med vissa tjänstemannagrupper. Men ...

– Vi måste få bort det där med att man fastnar på att montera köksskåp.

BA förstår att de som skulle få sänkt lön om ackorden avskaffas gör motstånd. Men han tror att fler av dem som arbetar på ackord, drygt 20 procent av de anställda, hellre skulle arbeta på fast lön.

– Vi ska inte tvinga dem att arbeta på ackord. Det gör vi som avtalet är skrivet i dag.

Kommentar: En fråga där samtalsklimatet tinat något. Det är i synen på avtalets huvudsakliga löneform som den omtalade lönevisionsgruppen gör framsteg. Ett genombrott kan innebära en klimatförändring.

8°

► På vilket sätt kommer arbetskraftsbristen att påverka avtalsrörelsen?

HT: – Det gäller att ha balanserade krav utifrån samhällsekonomin. Byggandet är oerhört konjunkturberoende och slår man till med ett antal räntehöjningar slår det väldigt hårt mot oss.

BA: – Löneläget i byggbranschen är inget problem när vi ska locka folk. Det blir inte fler människor för att vi höjer lönerna.

Kommentar: Vårsol! Men hur går det då med det som gömms i snö?

10°

PLÅT-, VVS- OCH GLASARBETSGIVARNA OM LÖNER, GRANSKNING OCH BRISTYRKEN:

Namn: Bo Selander

Titel: Vd för Plåtslageriernas riksförbund

► I dag är snittlönen för plåtslagare cirka 132 kronor. Vad tycker du att en plåtslagare bör tjäna?

– Det är en känslig fråga. Jag vet att många företagare som jag företräder anser att plåtslageri är det finaste byggjobbet och att det borde återspeglas i lönekuvertet. Samtidigt får branschen inte prissätta sig ut från marknaden. Det vore väl jättebra om alla plåtslagare tjänade 200 kronor i timmen, men då skulle inte plåt som takmaterial vara intressant för kunderna längre. Det blir för dyrt.

”Då skulle inte plåt som takmaterial vara intressant för kunderna.”

► Byggnads vill höja grundlönerna med tio procent. Vad tycker du om det?

– Jag är i princip emot det. Vi har möjlighet till individuell lönesättning i vårt avtal. Och höjda grundlönerna begränsar utrymmet för individuella lönesattnings.

► Byggnads har fått en del krav om att möjligheten till individuell lönesättning ska bort. Vad tycker du om det?

– Det är fullständigt ointressant för oss att ta bort det. Kvalitativa prestationer från enskilda medarbetare ska kunna premieras. Vissa personer tar ett större ansvar för jobben, det ska också kunna premieras.

► Det råder brist på plåtslagare. Hur påverkar det förhandlingarna?

– Det påverkar nog inte förhandlingarna så mycket. Däremot kan vi nog förvänta oss att marknaden reagerar genom att företag börjar köpa upp folk från varandra. Det kan leda till en kraftigare löneglidning.

► Hur lång bör avtalsperioden vara?

– Jag tycker det vore jättebra om vi kunde komma överens om en treårsperiod till. Avtalets primära syfte är arbetsfred, ju längre desto bättre.

FAKTA PLÅTSLAGARNA

Drygt 4 000 plåtslagare arbetar på byggnadsplåtslageriavtalet. Medellönen för 2006 låg på 132,59 kronor i timmen.

Namn: Roine Kristiansson

Titel: Vd för VVS-installatörerna

► Vvs-arbetarna tjänar i snitt 145,67 kronor i timmen. Vad tycker du att en rör-mokare ska tjäna?

– Jag tycker nog att den lönen är rimlig för en duktig yrkesman. Problemet är att vi har för dålig lönespridning i vvs-branschen. Jag menar att det finns de som är förtjänta av en lite högre lön, men också fler som är förtjänta av lite lägre. Lönesättningen är för kollektivistisk.

► Vad anser du om ackord som löneform?

– Ackorden rätt använt är en bra löneform. Men jag tycker att det är för mycket fokus på ackordet som enda löneform.

Det gör att vi i dag enbart premierar högsta hastighet och det är helt fel. Det ska också gå att premiera kvalitet. Där har dagens system stora brister.

► Vad ser du som det största problemet för vvs-branschen just nu?

– Trots att vi har en högkonjunktur så tjänar företagen inga stora pengar. Dom ligger på marginaler på tre, fyra procent och det är för lite för att kunna satsa på investeringar i maskiner och personalkompetens. Det är ett problem och även en situation som jag tycker är konstig. Löneökningar och prishöjningar gör att det blir för lite pengar kvar i företagen.

► Det råder stor brist på vvs-arbetare. Hur påverkar det förhandlingarna?

– Jag kan inte säga att det påverkar. Jag har inte uppfattat det som att Byggnads vill utnyttja det som ett påtryckningsmedel.

► Förra året stod byggena stilla på nationaldagen? Enda undantaget var att alla rör-mokare jobbade. Kommer ni att lösa frågan om ledighet på nationaldagen?

– Den frågan räknar jag med att vi löser.

”Ackordet gör att vi i dag enbart premierar högsta hastighet.”

FAKTA VVS-ARBETARNA

Drygt 13 200 vvs-arbetare arbetar på kyl- eller installationsavtalet. Lönesnittet när ackords- och tidlöneförtjänst slagits ihop var 145,67, fjärde kvartalet 2006.

Namn: Per Sjöholt (bilden till höger)

Titel: Vd för Glasbranschföreningen

► I dag tjänar glasarbetarna i snitt 131,21 kronor. Vad tycker du att en glasarbetare ska tjäna?

– Bra fråga. Jag tycker nog att dagens lön är ganska hygglig. Sen går den inte att jämföra med den lönen som byggnadsarbetare som ligger ute på stora ackordsjobb har. Merparten av glasarbetarna gör servicejobb och det är en helt annan bas för lönesättning.

► Hur brännande är frågan om ackordens ställning för er?

– Den är inte viktig. Varje företag som vill ska kunna använda sig av ackord. För dem gäller det att hitta en ackordsform som är begriplig. Jag ser både fördelar och nackdelar med ackord.

Ackord kan driva fram metoder att jobba smartare och med bättre planering. Men man riskerar att tappa kvaliteten på jobbet. I avtalet tycker vi att det ska finnas tidlön och ackordslön, men vi har också ett önskemål om att lägga in månadslön som löneform.

”Det kunde räcka med (granskning) ... en gång i halvåret.”

► Byggnads och Sveriges Bygginstrumenter har en frostig inställning till varandra efter domen om granskningsarvodet. Påverkar det förhandlingarna om glasavtalet?

– Jag vill inte tro det? Vi försöker hålla oss till vår bransch. Däremot vill vi öppna för att ta bort granskningsarvodet i de företag där det inte är relevant. Självklart ska ackordsuppgörelser mätas och granskas, men det kunde räcka med kanske en gång i halvåret. Där man har månadsvis utbetalning av tidlön kan man ta bort granskningsavgiften.

FAKTA GLASARBETARNA

På glasavtalet arbetar cirka 1 600 personer. Fjärde kvartalet 2006 hade de en snittlön på 131,21, när ackordsarbetarnas och tidlönearbetarnas löner slagits samman.

Per Sjöhult, vd för Glas-
branschföreningen.

**MER OM
GRANSKNING**
SE NÄSTA SIDA

MER OM AVTALET
BYGGNYTT SIDAN 29.

13 FRÅGOR OCH SVAR OM OMSTRITT ARVODE

En dold fackavgift som kostar mer än den smakar, anser motståndarna. Ett sätt att solidariskt dela kostnaderna för ett lönesystem som ger högre lön, enligt Byggnads. Men vad är granskningsarvode egentligen? Byggnadsarbetaren reder ut begreppen.

TEXT INGEMAR DAHLKVIST

1 Vad är granskningsarvode?

Ersättning, reglerad i avtal, för den kontroll som Byggnads avdelningar gör av att företag betalar rätt lön. Arvodets storlek är 1,5 procent av lönen eller cirka 375 kronor per månad vid genomsnittslön.

2 Vilka yrkesgrupper betalar granskningsarvode?

Alla företag som tillhör Sveriges Bygginstrument, BI, och den nybildade arbetsgivarorganisationen Nya Byggförbundet drar arvodet från lönen för anställda som arbetar på byggavtalets område. Samma system finns på glasavtalets och vvs-avtalets (där kallas det grundavgift) områden. Det är framför allt träarbetare, betongarbetare, murare, plattsättare, golvläggare, ställningsbyggare, maskinförare, undertaksmontörer, glasarbetare och vvs-montörer som kan se att kostnaden för facket lönekontroll är en minuspost på lönebeskeden.

3 Finns det andra former av granskningsarvode?

Ja, på anläggningsavtalets område och i byggföretag som har hängavtal är det företagen som betalar 1,5 procent av lönesumman i granskningsarvode till Byggnads avdelningar. (Hängavtal är avtal tecknade med företag som står utanför arbetsgivarorganisation.)

4 Gäller granskningsarvode alla anställda?

Nej, de som är medlemmar i en annan facklig organisation, som till exempel syndikalisterna, är undantagna.

5 Är det en fackavgift?

Nej, enligt en dom i Arbetsdomstolen (AD) är det en ersättning för utfört arbete. Det samma gäller mättningsarvoden, 0,2 till 2 procent av lönen, beroende på vilken avdelning man arbetar i, för dem som arbetar på ackord. Eftersom det inte är en fackavgift utan en avtalad ersättning ska också oorganiserade betala. Kollektivavtalet gäller för alla anställda i ett företag.

6 Hur fungerar det i andra branscher?

Granskningsarvoden liknande de som finns i byggbranschen finns också på vissa av Kommunals avtalsområden. I övrigt finns det så kallade branschavgifter eller avtalade avgifter för mätning, till exempel för målare, elektriker och vissa anställda som arbetar på Sekos avtalsområden. I industrin och i offentlig sektor finns inga liknande system.

7 Hur mycket pengar får Byggnads in på systemet?

Totalt, i gransknings- och mättningsarvoden, fick Byggnads avdelningar in 210 miljoner kronor 2006. Cirka 40 miljoner i mättningsarvode, som används för mätning av ackordsjobb, och resten från granskningsarvoden.

8 Och hur mycket gör man av med?

Lite mer än man får in, enligt Byggnads redovisning inför Europadomstolen. Totalt gick verksamheten med ett underskott på drygt tio miljoner kronor per år under perioden 2001 till 2005. I framför allt storstadsavdelningarna gick verksamheten med vinst medan kostnaderna var större än intäkterna i de mindre avdelningarna.

9 Varför är det så dyrt att få rätt lön just i byggbranschen?

Gemensamt för alla avtalsområden som har liknande system är att där finns ackordslöner. I byggbranschen var det, fram till mitten av 1970-talet, bara de som arbetade på ackord som betalade arvoden, då cirka 4 procent av lönen. Det upplevdes som orättvist att bara ackordsarbetarna skulle betala för en verksamhet som ledde till löneökningar för alla i byggbranschen. Resultatet blev systemet med dels granskningsarvoden för alla anställda och dels mättningsarvoden på en lägre nivå för ackordsarbetare. Byggnads hävdar att systemet med ackordslön och lönekontroll ger byggnadsarbetare en genomsnittsförtjänst som är cirka 4 000 kronor högre per månad jämförd med LO-kollektivet i dess helhet. För dem som har fast lön är genomsnittsförtjänsten lägre men det blir ändå en "vinst" för den enskilde.

10 Vad får granskningsarvode användas till?

Det får användas till att se till att rätt lön betalas ut till varje anställd. De enda förhandlingar pengarna får användas till är sådana som begärs för att rätta till felaktiga löneutbetalningar.

11 Kan man lita på att pengarna inte används till något annat?

Byggnads avdelningar redovisar granskningen särskilt i sina bokslut. Boksluten kontrolleras av revisorer, i de större avdelningarna av auktoriserade revisionsfirmor. Enligt Byggnads finns det inga anmärkningar mot redovisningen. Företrädare för Byggnads avdelningar har i media berättat att man använder pengarna till exempel till förhandlingar. Det är inte tillåtet och Byggnads tror att framtida revisioner kommer att lägga vikt vid Europadomstolens dom i sitt revisionsarbete.

12 Vad säger Europadomstolen?

Domstolen konstaterar att redovisningen inför domstolen, av hur arvodet som fem oorganiserade anställda på företaget LK Mässinteriör skulle ha betalat, var för dålig. De fem hade inte av de dokument som lades fram i domstolen kunnat se att pengarna användes just till lönegranskning. Den bristande redovisningen innebär ett brott mot egendomsskyddet. Däremot prövade domstolen inte om arvodet innebär en kränkning av de

anställdas rätt att stå utanför facket, den så kallat negativa föreningsrätten.

13 Vad får domen för konsekvenser?

Enligt Byggnads inga alls. Byggnads anser att man hade kunnat redovisa bättre men att staten, som stod till svars, inte ville redovisa på det sätt som Byggnads föreslog. I vart fall, menar Byggnads, så ska granskningsarvoden fortfarande dras enligt kollektivavtal. Om något ska ändras så är det Byggnads sätt att redovisa hur pengarna används. Arbetsgivarna i byggbranschen har uppmanat företagen att sluta dra arvudet från lönen till oorganiserade på byggtlets område. Det är olagligt att göra löneavdrag, menar de. Frågan kommer att tas upp i avtalsförhandlingarna våren 2007. ●

Källa: Byggnads förhandlingschef Gunnar Ericson m fl

”Gemensamt för alla avtalsområden som har liknande system är att där finns ackordslöner.”

annons DeWalt

FAKTA AVGIFTER TILL FACK OCH A-KASSA

- Medlemsavgiften till Byggnads består av två delar:
 1. Avgiften till förbundet, 144 kronor per månad
 2. Avgiften till avdelningen, från 88 till 134 kronor per månad
- Medlemsavgiften till Byggnads a-kassa, 366 kronor per månad, varav 250 kronor är en särskild finansieringsavgift som riksdagen beslutade om hösten 2006. Medlemsavgifter till fack och a-kassa blir därmed totalt mellan 598 och 644 kronor.
- Granskningsarvoden och mättningsarvoden tillkommer enligt beskrivning ovan på vissa avtalsområden.

VINNARNA TJÄNAR NÄRA 200 KRONOR

Golv 2000 tar guld med 199:92 i timmen, silver går till BBM i Uppsala och bronspengen går till TKI Teknikinstallationer. Prispallen för 2006 års topplista är identisk med den för 2005. Men det finns ändå en skillnad – lönerna har stigit.

TEXT CENNETH NIKLASSON OCH JOHAN SJÖHOLM FOTO KENNETH PETTERSON OCH ROGER SCHEDERIN

Tidningen Byggnadsarbetaren har publicerat lönetoppen sedan 2001. De anställda på Golv 2000, BBM i Uppsala och på TKI Teknikinstallationer har under flera av dessa år legat långt upp på listan. Bäst har det gått för golvläggarna på stockholmsföretaget Golv 2000.

De har mellan åren 2001 och 2006 haft följande placeringar: tvåa, tvåa, tvåa, fyra, etta och etta. När de kom tvåa 2001 låg lönen på 180:92 kronor i timmen – årets seger tog de efter att hamna nära 200 kronor per timme. Snittet för dem som jobbade på ackord under 2006 hamnade på 161:82 kronor per timme.

Som vanligt är det medelstora företag inom vvs- och golvbranschen som är aktiva i områden med hög tillväxt och där de anställda arbetar på någon form av ackord som dominerar längst upp på lönetoppen. Företrädesvis företag som är verksamma i Stockholm, Göteborg och Malmö. Den bilden har varit densamma ända sedan 2001.

De riktigt stora byggbolagen har länge haft svårt att hålla sin position på listan. De har år för år ramlat allt längre ner. 2001 hamnade till exempel Skanska på plats 33 – i årets lista platsar de inte bland de 100 bästa.

Det finns dock ett undantag och det är JM. Deras ackordsarbetare har under alla år hållit sig kring plats nummer 20 på listan. Förklaringen till det är att företaget har sin verksamhet koncentrerad till expansiva områden, vilket innebär att det är enklare

att få upp lönen. Sedan har de även en stor andel bostadsbyggnad där de med samma system bygger område efter område. Det ger naturligtvis resultat.

Självklart tjänar även ackordslagen i de andra stora byggföretagen Skanska, Peab och NCC bra med pengar i dessa områden. I många fall är dessa ackordslag större än flera av de företag som ligger högt upp på listan och utan tvekan tjänar de ungefär lika mycket.

Till exempel tjänade byggnadsarbetarna på NCC i Stockholm 173:69 kronor per timme med prestationslön under 2006. Det hade gett dem plats nummer 20 på topplistan, men deras förtjänst dras ner kraftigt av deras kollegers lön ute i landet så snittet för företaget som helhet hamnar på 163:18. Det räcker till plats 83 på listan.

Som vanligt lyckas en del som jobbar på tidlön ta sig in på listan. Bäst i år gick det för Sörmlands Plattsättning där lönen låg på 173:00 kronor per timme.

Noterbart är även tidlönesarbetarna på JM kom in på listan med en lön på 160:78. Därmed hamnade de längre upp än ackordsarbetarna på Skanska som tjänade 158:29 kronor i snitt. En skillnad på 2:49 kronor per timme. ●

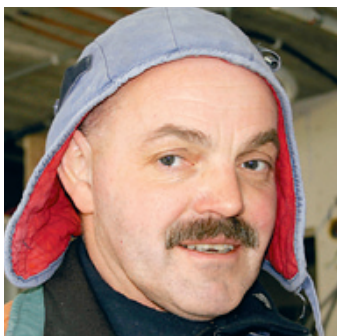
HELA LISTAN: SIDAN 18 OCH 20

HUR MYCKET SKULLE DU VILJA TJÄNA?

Pekka Helminen, 53 år.
Snickare från Tullinge. Tjänar 30 000 kronor/månad.

– 50 000 kronor i månaden skulle vara bra. Då skulle jag spara pengar och försöka gå i pension lite tidigare eller jobba kortare dagar när jag blir äldre.

Mogens Fredriksen, 51 år.
Snickare från Märsta. Tjänar 179:25/timme.

– Jag skulle kunna tänka mig 190–200 kronor per timme. Det måste ju vara realistiskt. Jag skulle lägga pengarna på en resa till Kambodja eller till Vietnam.

Christer Imme, 20 år. Snickare
från Salem. Tjänar 22 000 kronor/månad.

– Jag skulle gärna vilja få ut 33 000 per månad. Det skulle vara perfekt. Då skulle jag kunna mig mer, som resor och fler krogbesök.

Göran Gelinder, 62 år.
Timmerman från Uppsala. Tjänar 162 kronor/timme.

– 175 kronor i timmen är väl det minsta. Jag skulle nog använda det för att resa. Och kosta på min sommarstuga i Österbybruk.

Tobias Eriksson, 29 år. Snickare
från Åkersberga. Tjänar 179:25/timme.

– 300 kronor i timmen skulle jag gärna ta. Då skulle jag få ett hyggligt överskott som jag kan investera i ett eget boende.

Roger Landgren, 50 år.
Timmerman från Uppsala. Tjänar 162 kronor/timme.

– Det är svårt att svara på. Men 175 kronor i timmen alla gånger. Vad jag skulle göra för pengarna? De skulle nog gå åt till att leva för.

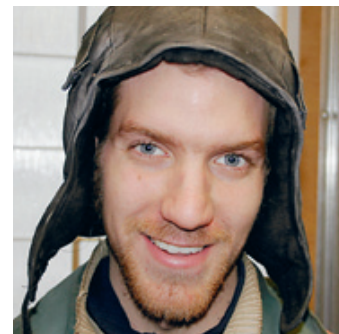
Janne Fredriksen, 45 år. Snickare
från Märsta. Tjänar 179:25/månad.

– 200 kronor skulle inte vara fel. "Löneförhöjningen" skulle nog försvinna in i den vanliga hushållsbudgeten. Det finns alltid håll att stoppa i. Fick jag något över skulle jag göra en resa.

Benny Eriksson, 46 år.
Betongarbetare från Uppsala. Tjänar 162 kronor/timme.

– Visst skulle man väl vilja tjäna mer, men 175 tycker jag är realistiskt. Jag tror att jag skulle vilja ta mer ledigt. Men det är en utopi, det skulle nog inte bli så. Det finns folk som tjänar 60 000 i månaden och ändå har skulder de knappt kan betala, hur går det till?

Fredrik Andersson, 21 år.
Betonglärling från Solna. Tjänar 100 kronor/timme.

– Jag skulle vilja bli fullbetald så jag fick samma lön som de andra på bygget. Då skulle jag vara nöjd och få pengar så att det räcker. Jag är helt ny lärling så jag har långt dit.

100 I TOPP

HÖGSTA LÖNERNA I SVERIGE 1-50

PLACERING 2006	PLACERING 2005	FÖRETAG	LÖN	FÖRÄNDRING SEDAN 2005	LÖNETYP
1	1	Golv 2000	199:92	+ 5:72	Prestation
2	2	BBM i Uppsala	190:04	+ 5:38	Prestation
3	3	TKI Teknikinstallationer	189:54	+ 9:87	Prestation/Tidlön
4	7	Mälarrör Installation	189:34	+ 15:68	Prestation/Tidlön
5	ny	Radiator VVS	188:63	-	Prestation
6	8	Holmströms Rör	188:27	+ 16:76	Prestation/Tidlön
7	ny	Västgötärör	182:08	-	Prestation
8	4	Våtrumsteknik i Skandinavien	181:18	+ 1:58	Prestation/Tidlön
9	19	VVS-Metoder Redotem	180:01	+ 14:49	Prestation/Tidlön
10	68	Firma Bygge Golv	179:68	+ 22:02	Prestation
11	9	Interoc	178:44	+ 6:79	Prestation
12	5	Bygg R1	178:17	+ 2:37	Prestation
13	51	Sandbäckens rör	178:12	+ 19:03	Prestation/Tidlön
14	ny	Egirs Bygg	177:89	-	Prestation
15	ny	Västerås Rörtjänst	174:30	-	Prestation/Tidlön
16	18	A-Sprinkler	174:15	+ 7:92	Prestation/Tidlön
17	ny	Oppunda VVS-Service	173:94	-	Prestation
18	ny	Bygg & Plåtslageri i Skåne	173:84	-	Prestation
19	ny	Valbo Fasad Entreprenad	173:21	-	Prestation
20	15	Åhlin & Ekeröth	173:00	+ 5:31	Prestation
21	ny	Sörmlands Plattsättning	173:00	-	Tidlön
22	ny	InstallationsBolaget Gbg	172:83	-	Prestation/Tidlön
23	24	Rotab Bygg	172:20	+ 8:89	Prestation
24	20	Tommy Byggare	172:01	+ 6:75	Prestation
25	17	JM	171:71	+ 5:49	Prestation
26	30	Oden Anläggningsentre	171:65	+ 9:46	Prestation
27	ny	Sv Entreprenad i Mälaren	171:64	-	Prestation
28	ny	Rörcompagniet i Sollentuna	171:57	-	Prestation/Tidlön
29	ny	Svealands Betongpumpning	171:52	-	Tidlön
30	ny	BL-Interiör	171:34	-	Prestation
31	40	Hed Fasad	171:26	+ 11:08	Prestation
32	ny	Åke Sundvall Bygg	170:79	-	Prestation
33	57	N-E Persson Byggnads	170:38	+ 11:68	Prestation
34	10	Finspångs Brunnsbörning	170:20	- 1:12	Tidlön
35	66	OF Bygg	169:72	+ 11:81	Tidlön
36	89	BBM i Karlstad	169:37	+ 14:86	Prestation
37	12	VVS-Kraft i Stockholm	169:17	- 0:97	Prestation/Tidlön
38	54	Miljöbyggarn. Entre.	169:16	+ 10:55	Prestation
39	21	P-O Erikssons Rör	169:16	+ 4:11	Prestation/Tidlön
40	ny	Warrantor Bygg	169:10	-	Prestation
41	ny	J F Jansson Rör	169:02	-	Prestation
42	ny	Jörgensens Rör	168:73	-	Prestation/Tidlön
43	ny	Byggnads Molin & Björkman	168:43	-	Prestation
44	39	BD Bygg	168:34	+ 7:81	Prestation
45	32	Einar Mattsson Byggnads	168:24	+ 6:43	Prestation
46	58	LODAB Demolering	168:07	+ 9:68	Tidlön
47	ny	Stark Fasadrenovering	168:00	-	Prestation
48	66	OF Bygg	167:88	+ 9:97	Prestation
49	6	Protective System Sv. Prod.	167:88	- 6:49	Tidlön
50	25	NIMAB Entre.	167:61	+ 3:71	Prestation

LISTAN FORTSÄTTER PÅ SID 20

1 GOLV 2000

Lön: 199:92
Lönetyyp: prestation
Bransch: golv
Område: Mälardalen

2 BBM I UPPSALA

Lön: 190:04
Lönetyyp: prestation
Bransch: golv/plattsättning
Område: Uppland

3 TKI TEKNIKINSTALLATIONER

Lön: 189:54
Lönetyyp: prestation
Bransch: vvs
Område: från Stockholm till Luleå

21 SÖRMLANDS PLATTSÄTTNING

Lön: 173:00
Lönetyyp: tidlön (bäst i landet)
Bransch: plattsättning
Område: Mälardalen

25 JM

Lön: 171:71
Lönetyyp: prestation
Bransch: bygg
Område: större städer och tillväxtregioner

82 NCC

Lön: 163:18
Lönetyyp: prestation
Bransch: bygg
Område: hela landet

98 PEAB

Lön: 160:95
Lönetyyp: prestation
Bransch: bygg
Område: hela landet

Utanför listan

SKANSKA

Lön: 158:29
Lönetyyp: prestation
Bransch: bygg
Område: hela landet

annons Cramo

100 I TOPP

HÖGSTA LÖNERNA I SVERIGE 51-100

PLACERING		FÖRETAG	LÖN	FÖRÄNDRING	LÖNETYP
2006	2005			SEDAN 2005	
51	ny	Värmlandsborr	167:02	-	Tidlön
52	ny	Gamlestadens Rör	167:00	-	Prestation/Tidlön
53	ny	Tak- och Vägghmontering	166:88	-	Tidlön
54	23	Folkhem Produktion	166:77	+ 3:45	Prestation
55	ny	Autotank Halmstad	166:74	-	Prestation/Tidlön
56	59	Betongteknik i Nacka	166:69	+ 8:39	Tidlön
57	72	Värmdö Byggentreprenader	166:66	+ 9,92	Prestation
58	ny	PB Prefabmontage	166:50	-	Tidlön
59	34	Kungsfiskaren Bygg & Fast.	166:31	+ 4:93	Prestation
60	ny	Bengt Johansson Rör	166:31	-	Prestation/Tidlön
61	83	Tage & Söner Bygg	165:40	+ 10:41	Prestation
62	16	Veidekke	165:67	- 1:33	Prestation
63	95	Mälar Sprinkler	165:39	+ 11:33	Prestation/Tidlön
64	ny	Vänerbygg	165:24	-	Prestation
65	37	Ovidius Bygg	165:13	+ 4:1	Tidlön
66	28	Falkenbergs rör	164:92	+ 2:03	Prestation/Tidlön
67	50	Nåiden Bygg	164:89	+ 5:76	Prestation
68	ny	GE-Sprinkler i Västra Sverige	164:82	-	Prestation/Tidlön
69	ny	Kungälv's Rörläggari	164:70	-	Prestation
70	ny	Västerås Express Golv	164:38	-	Tidlön
71	ny	Hed Fasad	164:37	-	Tidlön
72	14	Svärtinge Rör & VVS	164:26	- 3:91	Prestation/Tidlön
73	ny	Höjdens Brunnborrning	163:85	-	Tidlön
74	74	LG Contracting	163:82	+ 7,5	Prestation/Tidlön
75	70	Yrkesisol Hans Lundborg	163:74	+ 6:68	Prestation/Tidlön
76	ny	Byggmästarn i Skåne	163:64	-	Prestation
77	ny	Lennart Eriksson Byggnads	163:56	-	Prestation
78	78	OG Ohlsson Byggnads	163:53	+ 7:96	Prestation
79	80	Asplunds Bygg	163:47	+ 8:16	Prestation
80	46	Sätilla Bygg	163:45	+ 4:02	Prestation
81	ny	Ångström & Mellgren	163:29	-	Prestation
82	77	NCC	163:18	+ 7:54	Prestation
83	96	Miljöhallen Golv	163:10	+ 9:14	Prestation
84	ny	Gipsgjutarna i Sverige	163:06	-	Tidlön
85	22	Byggcompagniet i Malmö	163:00	- 1:13	Prestation
86	ny	Mark, Väg och Bygg	162:98	-	Prestation
87	ny	Tuve Betong	162:95	-	Prestation
88	ny	H A Byggentreprenad	162:94	-	Tidlön
89	31	Golvimporten Entreprenad	162:52	+ 0:33	Tidlön
90	ny	Wäst-Bygg Entreprenad	162:33	-	Prestation
91	ny	Västgötarör	162:33	-	Prestation/Tidlön
92	ny	Wirström & Månsson Rör	162:14	-	Prestation/Tidlön
93	ny	ORAB i Stockholm	162:10	-	Prestation/Tidlön
94	ny	FR Byggmästargruppen	162:02	-	Tidlön
95	88	Nyhammar Väst	161:99	+ 6:55	Prestation/Tidlön
96	87	Grytnäs Projekt	161:90	+ 7:46	Prestation/Tidlön
97	61	Q-Gruppen	161:12	+ 3:00	Prestation
98	ny	Peab	160:95	-	Prestation
99	ny	PPTH-Solutions	160:92	-	Tidlön
100	ny	JM	160:78	-	Tidlön

Tidlön

Byggnadsarbetarna tjänade i snitt 135:48 kronor i timmen på tidlön under 2006. Det är en uppgång med 3:57 kronor jämfört med 2005. Antalet arbetade timmar på tidlön ökade från 73 miljoner 2005 till 76 miljoner 2006.

Ackord

De som jobbade på prestationslön under 2006 tjänade i genomsnitt 161:82 kronor per timme. Det var en uppgång på 4:61 kronor per timme jämfört med 2005. Antalet ackordstimmar ökade - från 18,7 miljoner 2005 till 20,5 miljoner 2006.

Så gjorde vi

Listan visar de 100 byggföretag där byggnadsarbetarna tjänar mest - snittet för samtliga yrkesarbetare på företaget.

Både de med prestationslön och tidlön ingår. Gruppen med prestationslön omfattar samtliga fall där de anställda har någon form av uppgörelse med företaget. Det kan handla om någon form av bonus som beräknas på exempelvis sopsortering, nöjd kundgaranti med mera. Självklart ingår även de som har vanliga traditionella uppgörelser om ackord i denna grupp.

För att bli aktuell på listan måste företaget ha minst 15 000 arbetstimmar under 2006 för den löneform som redovisas. 15 000 timmar motsvarar ungefär nio heltidstjänster under ett år.

Den redovisade lönen är den så kallade normerad lön. I verkligheten ligger lönen någon krona högre för dem som är fullbetalda. Siffrorna bygger på underlag från Byggnads utredningsenhet. ●

Jakten på det per

”Det finns inga genvägar till det perfekta ljudet.” Det hävdade alltid Killinggängets figur Farbror Barbro. Uttrycket sammanfattar också förutsättningarna för arbetarna på konserthusbygget i Uppsala.

TEXT JOHAN SJÖHOLM FOTO ROGER SCHEDERIN

Egentligen tycker inte Peabs träarbetare Juha Vahiala att stället där han står och monterar gips just nu är särskilt bra, om man vill visa hur det verkligen kan gå till på konserthusbygget i Uppsala. Visserligen är det sju meter till taket så nästan all gipsning måste ske med lift. Å andra sidan skruvar man ”bara” upp dubbla lager skivor.

– På vissa ställen kör man med fyra lager, berättar han.

Fyra lager gånger sju meter. Det gör tjugoåtta meter på höjden. Det var längesen lagbasen Gert Berlin tappade räkningen på hur mycket gipsskivor som går åt.

– Det är väl flera lastbilar i veckan. Jag bryr mig egentligen inte så länge det räcker åt gubbarna. Det är det viktigaste.

De extrema förhållandena när det gäller gipsningen styrs, precis som alla andra arbetsmoment på konserthusbygget i Uppsala, av två faktorer: ljudisoleringen och akustiken. An-

läggningen är tänkt som lockbete för både den nationella och den internationella eliten inom alla olika musikstilar. Och då är det millimeterprecision i byggandet som gäller för att ljudet ska bete sig precis så som akustikexperterna, som regelbundet besöker bygget, vill.

Ett av de bästa exemplen på det är golvet i en av de två mindre konsertsalarna som ligger precis under huvudsalen. För att ljudet inte ska fortplanta sig utanför rummet har man först ett gjutet betongvalv. På det läggs ett specialgummi skuret i kvadratiska plattor lite större än askfat. Gummiplattorna läggs ut för hand, två per kvadrat, och runt om dem läggs skuren mineralull. Gummit, som kostar cirka 300 000 kronor, fångar upp ljudet och förhindrar det att läcka till andra delar av huset. Ovanpå gummit läggs sedan två lager vanliga altanplattor av skiftande storlek.

Anläggarna som utfört det tidsödande jobbet heter Björn

fekta ljudet

Handvärk. Roger Nordlund lägger ut en av de hundratala gummiplattor som ska hindra ljudet i en av konsertsalarna att fortplanta sig till andra delar av byggnaden.

Vy över stora konsertsalen i Uppsalas nya konserthus. Här ska 1 150 människor kunna sitta och lyssna på musik. Scenen blir 180 kvadratmeter stor.

Andersson och Roger Nordlund. Ingen av dem har gjort något liknande jobb förut.

– Man tycker att det skulle finnas akustikmattor eller något att lägga ut, säger Roger Nordlund och blickar ut över de hundratals altan- och gummiplattor han lagt i det 380 kvadratmeter stora rum där vi befinner oss.

Efter en stunds eftertänksamhet säger han:

– Men det är bra för oss som är på anläggningssidan att få komma inomhus ett tag. Även om vi trivs bäst i friska luften.

Den danska arkitektfirman Henning Larsen Tegneuste har ritat konserthuset, som även ska användas som kongresscenter. Samma firma har bland annat ritat Operahuset i Köpenhamn som invigdes 2005. Och det är arkitektens ritningar som gäller. In i minsta detalj. Det finns inget utrymme för ackordslaget att komma med förslag på effektiviseringar för att på så sätt öka förtjänsten.

– Vi har legat på 162 kronor i timmen. Det är väl sådär. Samtidigt är det svårt att mäta eftersom allting är special, säger Gert Berlin.

Konserthuset i Uppsala ska stå klart till hösten. I stora salen kommer då de jättelika, på-plats-konstruerade akustikplattorna, som i dag ligger som en samling större fritidsbåtar förankrade i stålvajrar, att vara upphissade i taket. Cirka 500 kvadratmeter stavparkett i bränd ek kommer att vara lagd på golvet nedanför. Det ska finnas sittplatser för 1 150 personer.

Uppsalas nya landmärke efter domkyrkan och slottet: Det nya konserthuset, 37 meter högt.

En av de första artisterna som ska spela här blir jazzpianisten Esbjörn Svensson. Vad han tycker om det byggnadsarbetarna åstadkommit återstår att se.

Träarbetare Juha Vahiala har i alla fall sin åsikt klar:

– Det finns tre byggnader som gäller i den här stan: det är domkyrkan, slottet och nu konserthuset. ●

FAKTA **KONSERTHUSET**

Vad byggs? Ett 37 meter högt konserthus som även ska användas till kongresser.

Vem bygger? Huvudentreprenör: Peab. Beställare: Uppsala kommun.

Kostnad: 529 miljoner kronor.

Lön: Peabs ackordslag har en förtjänst på 162 kronor i timmen.

AB Lipac

”Du räddade mitt liv!”

Kompisarna Tage och Bosse har hjälpt varandra i 70 år

Tage och Bosse på väg till Nalen i slutet av 1940-talet.

De har delat glädjeämnen och hjälpt varandra i svåra situationer. Att ställa upp för varandra är och har varit en självklarhet. Så har också vänskapen varat i 70 år – mellan målaren Bosse Dahlberg, 73, och snickaren Tage Gustafsson, 73.

TEXT KATARINA CONNHEIM FOTO ANNA SIMONSSON

Höga flervåningshus, moderna företagsbyggnader och bilar som susar förbi på de breda, stora trafiklederna.

Kontrasten är stor jämfört hur det såg ut i området Jungfrudansen i Sundbyberg utanför Stockholm, där Bosse Dahlberg och Tage Gustafsson bodde för 70 år sedan. Utanför deras fyra våningshus, som hette Tornedalen, fanns få bilar och vägarna var smala. På ängarna intill betade hästar och kor. Det finns i princip bara en sak som har bestått; den knotiga gamla eken, som idag står på en kulle mitt i trafikbruset. Bosse och Tage klättrade ofta i eken.

– Vi spände fast ett rep och lekte Tarzan, minns Bosse.

De lärde känna varandra som treåringar. Tage hade precis flyttat in och en våning ovanför bodde Bosse. Båda gillade att dansa. I tonåren var de ofta och dansade på Nalen och Vinterpalatset som låg vid Norra Bantorget.

– Vi sa hej till varandra, sedan gick vi ut och lekte, säger Tage.

Sedan var de ihop jämt; lekte och hittade på bus. När Tage var tolv flyttade han från Sundbyberg till Bromsten. Men de fortsatte att hålla kontakten. Båda gillade att dansa. I tonåren var de ofta och dansade på Nalen och Vinterpalatset som låg vid Norra Bantorget.

– Vi dansar bra, båda två, säger Tage.

De har upplevt mycket ihop och har många gemensamma intressen som fiske, biljard, bowling och minigolf.

– Och fruntimmer, säger Bosse med ett skratt.

Dessutom utbildade de sig båda till hant-

verkare; Bosse är målare och Tage är snickare. Genom åren har de hjälpt varandra med att snickra och måla på varandras hus och sommarstugor.

Mycket i livet har de gjort samtidigt. De gifte sig och skilde sig ungefär i samma veva. Efter skilsmässorna stöttade de varandra.

– Det är viktigt att ställa upp för varandra, säger Tage.

En dramatisk händelse inträffade 1992 när Bosse fick sin andra hjärtinfarkt utanför sitt hem i Sundbyberg. Under fyra och en halv minut stod hjärtat helt stilla. Men han blev igångsatt och återfick medvetandet. Han genomgick en bypassoperation och lever i dag med ett halvt hjärta, eftersom vänstra kammaren är utslagen.

Efter hjärtinfarkten råkade Bosse illa ut ekonomiskt. Då hjälpte Tage honom med pengar. Dessutom var det skönt att ha någon att prata med.

– Tage är bra på att prata. Ja, han är bra på allting, säger Bosse.

– Bosse är bra på att säga komplimanger, kontrar Tage.

Tage å sin sida har Bosse tacka för sitt liv. När de som åttaåringar badade i Mälaren gick Tage från strandkanten ner i en djup grop och kunde inte komma upp ur vattnet. Men Bosse drog upp honom.

– Annars hade jag inte kommit upp. Du räddade mitt liv, säger Tage.

Var femte svensk man saknar en nära vän, visar en undersökning från Statistiska centralbyrån om svenskers levnadsförhållanden. Motsvarande siffra för kvinnor är en av tio.

Många män tappar kontakten med sina vänner när de gifter sig och bildar familj.

Men för Tage och Bosse har familjelivet inte stått i vägen för vänskapen. Under familjeåren umgicks familjerna och deras barn fick bra kontakt. I dag är exempelvis Tages dotter Marie och Bosses dotter Carina bästa vänner.

Trots att de har mycket gemensamt är de ändå olika. Båda tror att det är viktigt för ett vänskapsförhållande. Tage gillar jazz och på senare år klassisk musik. För Bosse är det dansbandsmusik som gäller. Bosse dricker alkohol, men inte Tage. Bosse älskar att köra bil, medan Tage hellre tar cykeln.

– Men vi accepterar att vi är olika, säger de.

Vänskapen dem emellan är stark, men vad den beror på är lite svårt att förklara.

– Vi är inte elaka mot varandra och vi skojar mycket med varandra, säger Bosse.

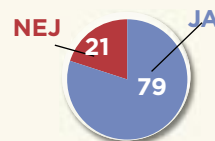
– Vi var ihop mycket när vi var barn. Vi var som bröder, säger Tage. ●

5 KOMPISTIPS FRÅN TAGE OCH BOSSE

- 1 Var ärliga mot varandra. Om man säger något så ska man stå för det.
- 2 Snacka inte skit med andra om din vän. Gå inte bakom ryggen på varandra.
- 3 Var generös och låna gärna ut pengar eller något annat. Och man ska kunna lita på att få igen det som man har lånat ut.
- 4 Ställ upp för varandra, både i stort och smått.
- 5 Ha roligt och skratta tillsammans.

Tage och Bosse träffas hemma hos den senare i Sundbyberg, 2007.

Bister start på förhandlingar

Granskningsarvode slagträ i kommande lönestrid

Avtal -07/

Avtalskraven vässades rejält när Byggnads plötsligt begärde att granskningsavodet ska betalas av arbetsgivarna istället för av byggnadsarbetarna.

När Byggnads offentliggjorde sina krav den 19 februari beskrevs de av ordförande Hans Tilly själv som tama.

Huvudkravet var en höjning av löner och ersättningar med totalt 3,9 procent. Därilåg bland annat en höjning av avtalets grundlön till 124 kronor.

Sedan kastades hela situationen över ända.

Efter det att arbetsgivarna, Sveriges Byggindustrier, beslutat att deras medlemsföretag inte längre ska dra granskningsarvoden för icke anslutna anställda har Byggnads svängt på en femöring.

NYA LÖNEKRAV

Utöver lönekraven riktas två helt nya krav mot arbetsgivarna. Mest brännande är att granskningsarvoden inte längre ska betalas av de anställda, utan av företagen.

Byggnads ansåg först att frågan om granskningsarvodets framtid skulle avgöras i en särskild arbetsgrupp, vid sidan av avtalsförhandlingarna. Nu anser sig Byggnads inte längre kunna delta i någon arbetsgrupper:

ROGER SCHERERIN

Byggnads och Sveriges Byggindustriers (BI) lilla förhandlingsdelegation. Fr v Bo Antoni (BI), Björn Müntzing (BI), Hans Hörnqvist (BI), Gunnar Ericson, Byggnads, Olle Ehrlén (BI), Hans Tilly, Byggnads.

– Man måste kunna lita på varandra om man ska sitta i en sådan grupp. Och det anser jag inte att vi kan. Man kan inte sparka någon i arset i ena stunden och komma och säga att man är överens i nästa. BI har blivit de oorganiserades fackförbund, säger Hans Tilly.

Bo Antoni, vd för Sveriges

Byggindustrier, förhåller sig mer diplomatisk:

ANLÄGGNINGSAVTALET

– Det står Byggnads fritt att yrka vad de vill. Den åttonde mars ska vi diskutera kraven. Men jag hoppas att Byggnads inte vill bryta det fina samarbete som vi haft de senaste åren.

Byggnads kräver också att Byggnads lokalavdelningar blir förhandlare på anläggningsavtalet, istället för, som idag, de anställda. Det är ett nygammalt krav som även det var tänkt att behandlas i en särskild arbetsgrupp vid sidan av avtalsförhandlingarna.

JOHAN SJÖHOLM

3,9 procent krav även på övriga avtalsområden

Avtal -07/

En höjning med 3,9 procent är Byggnads lönekrav även gentemot arbetsgivarna på de mindre avtalsområdena.

Kraven på de olika avtalsområdena är väldigt lika varandra.

Precis som på bygg- och anläggningsavtalen finns krav på arbetstidsförkortning med åtta timmar även för plåtslagare, glasarbetare och VVS-arbetare. En rejäl höjning av avtalens grundlöner finns också med bland kraven.

Förra året väckte det uppståndelse att VVS-arbetarna tvingades arbeta på nationaldagen, som numer är helgdag. Orsaken till det var att parterna inte kunnat komma överens om formerna för helgersättningen. Byggnads kräver att den frågan

blir löst. De mindre arbetsgivarorganisationernas krav är överlag ganska allmänt hållna. På installationsavtalet vill VVS-installatörerna "Hitta lösningar för alternativa och förenklade ackordsuppgörelser".

JOHAN SJÖHOLM

I KORTHET

Större skillnad ackord – timlön

Bygglöner/ Under fjärde kvartalet 2006 höjdes bygg-lönerna med 5:16 kronor per timme, till i genomsnitt 142:24 kronor per timme, enligt Byggnads lönestatistik.

Prestationslönerna i byggbranschen, 22 procent av det totala antalet arbetade timmar, lyftes med 4,2 procent, till 164,41 kronor per timme. De fasta lönerna ökade med 3,4 procent, till 135:99 kronor per timme.

Totalt betyder det att bygg-lönerna gick upp med 3,8 procent, till 142:24 kronor per timme, från fjärde kvartalet 2005 till samma period 2006. Det är en löneökningstakt som ligger strax över de avtalade lönehöjningarna.

En viktig faktor är de stora anläggningsjobben på LKAB i Kiruna. Där arbetar cirka 400 anläggare. 76 procent av timmarna utförs på ackord och genomsnittsförtjänsten på ackord under fjärde kvartalet 2006 var 182:33 kronor per timme. Det innebar en löneökningstakt på 12,4 procent, drygt 20 kronor per timme.

Prestationslönernas löne-försprång till tidlönerna ökade under 2006. Det skiljer nu nästan 30 kronor mellan genomsnittet på tidlön och genomsnittet på ackord.

– Det är positivt. Det ska märkas i plånboken att man arbetar på ackord, säger Byggnads förhandlingschef Gunnar Ericson.

Skanska sparkar trotjänare

18 anställda sägs upp när turordningsområden delas

Medbestämmande/

Skanska säger upp 18 anställda i Blekinge. MB-gruppens Anders Svensson berättar att han i förhandlingarna accepterat delade turordningsområden eftersom Skanska annars skulle ha sagt upp 28 anställda.

Enligt ett förhandlingsprotokoll från Skanska Hus Blekinge från den 21 februari ska elva träarbetare, fem betongarbetare och två murare sägas upp. Orsaken är arbetsbrist, en del projekt har blivit försenade. Skanska förklarar också att man inte längre ska ha några "egna anställda murare på projektsidan".

MB-GRUPPEN i Blekinge har protesterat mot uppsägningen av murarna. Men annars har man accepterat uppgörelsen. Och det med delade turordningsområden, en ordning som innebär att det finns två olika turordningslistor inom samma geografiska område. Den praktiska betydelsen i Blekinge är att några med lång anställningstid får sluta medan andra, med kortare anställningstid får vara kvar.

På Byggnads är man upprörd över överenskommelsen. Förbundet har gått ut med en order till alla MB-grupper att säga upp alla överenskommelser om delade turordningsområden. De MB-ledamöter som inte följer reglerna ska bytas ut av Byggnads avdelningar.

Byggnadsarbetare med lång anställningstid måste gå, medan de med kortare får stanna hos Skanska i Blekinge.

nads avdelningar.

– Om våra förtroendevalda går emot vår policy och gör så här kan de som drabbas stämma förbundet, säger Gunnar Ericson, förhandlingschef på Byggnads.

– Men det allvarligaste är att företagen som använder sig av delade turordningsområden får en möjlighet att välja vilka anställda de vill ha kvar. Det är en ordning som upphäver anställningstryggheten.

MB-LEDAMOTEN Anders Svensson i Blekinge förklarar varför han gått med på Skanskas förslag.

– Alternativet var att de skulle säga upp fler. Först 30 till 35, sedan 28. Genom att gå med på två turordningsområden fick vi ner antalet till 18 uppsägningar. Jag tycker att förbudet mot delade turordningsområden är för hårt, säger han.

Anders Svensson har bestämt sig för att sluta som MB-ledamot.

Han tycker att han har förankrat sitt agerande i MB-gruppen bland de 117 anställda i området. Och han tycker att han haft den regionala MB-gruppens stöd för att gå med på två turordningslistor. Men det har varit jobbigt, trycket från företag och arbetskamrater har varit tufft.

– Jag klarar inte riktigt av att leva upp till kraven på ett sådant här uppdrag, säger han.

VALET SOM SKANSKA ställde MB-gruppen inför var att antingen orsaka tio extra uppsägningar eller att gå med på att några trotjänare blir uppsagda.

– Det är bland annat för att MB-ledamöterna ska slippa ett sådant val som vi varit så tydliga i reglerna för de förtroendevalda, säger Gunnar Ericson.

Anders Svensson tycker att det vore bättre om avdelningarna i Byggnads förhandlar om uppsägningar.

INGEMAR DAHLKVIST

SMC

Gigant

I KORTHET

Iran-svenskar kan snart bli fria

Diplomati/ De två svenska byggnadsarbetare som suttit fängslade i Iran i cirka ett år kan snart få lämna fängelset.

– Vi hoppas att de kommer att frigges i mars, säger Håkan Olander, tillförordnad presschef på Byggnads.

Byggnads har engagerat sig i de båda svenska byggnadsarbetarnas situation eftersom en av dem är medlem. Man har därför uppvaktat Irans ambassad i Stockholm vid upprepade tillfällen och nu anser man sig ha fått signaler som tyder på att de kan komma att frigges i mars.

De båda, varav en är egen företagare, kommer från Falköping och är specialister på betonggolv. De skulle utföra ett arbete på ön Kish i början av 2006. Under en ledig dag, efter cirka en vecka på Kish som ligger i Persiska viken, såg de sig om på ön. De greps när de fotograferade vid en hamn, anklagades för spioneri och dömdes till tre års fängelse som sänktes till två år i en högre instans.

– Vad vi förstår har rättegången gått juste till, de har dömts korrekt enligt iransk lag och de har behandlats väl i fängelset, säger Håkan Olander.

Hoppet står nu till att Iran tillämpar en praxis om att frige efter halva strafftiden.

Svenska utrikesdepartementet har gjort framställningar på hög nivå om frigivning. Riksdagsledamoten Urban Ahlin (s) från Falköping har också agerat,

bland annat genom att besöka svenskarna i fängelset och genom att medverka till att de har kunnat träffa sina familjer.

Protesterar mot färre inspektörer

Arbetsmiljö/ Byggnads i Norrbotten och Västerbotten protesterar mot de planerade neddragningarna vid Arbetsmiljöverket.

– Det får på sikt följder i form av försämrade arbetsmiljöer, säger Ulf Normark, regionalt skyddsombud vid Byggnads i Luleå.

I dag finns 27 arbetsmiljöinspektörer i de båda länen. Det finns planer på att minska antalet arbetsmiljöinspektörer i Norrbotten med sju personer. Totalt ska Arbetsmiljöverket i landet spara 157 miljoner kronor på tre år.

Byggnads avdelningar är djupt oroade över nedskärningarna, framför allt tillsynen på byggarbetsplatser i länen. De protesterar därför skriftligt till Arbetsmiljöverket och arbetsmarknadsdepartementet. De konstaterar att Norr- och Västerbotten utgör en tredjedel av Sveriges yta, vilket medför långa transporter för inspektörerna.

Föll åtta meter vid rivningsarbete

Byggolycka/ En man föll åtta meter vid ett rivningsjobb den 26 februari. Olyckan inträffade vid sjutiden på morgonen vid Solnakrossen i Stockholmsområdet.

Hultafors

Heco

Grabber

I KORTHET

Snubblade på byxorna och föll

Byggolycka/ En byggnadsarbetare bröt flera revben när han föll på en ställning. Orsaken var att han snubblade på sina byxor. Arbetsmiljöverket är kritiskt till att ställningen var dålig.

Det var i december 2006 som olyckan hände i Växjö. Mannen föll ner på det ställningsplan han stod på, då han halkade på sina byxor. I ett inspektionsmeddelande påpekar Arbetsmiljöverket att företaget ska ha rutiner, så att ställningen alltid kontrolleras innan man använder den.

Den ställning som mannen stod på var bristfällig. Ställningsplanet bestod av en plankna med två trätrallar.

Arbetsmiljöinspektör Bengt Gustafsson är kritisk till detta, även om han påpekar att det inte var orsak till olyckan. Fallhöjden ner till marken var cirka två meter.

Brist på byggfolk hos Skanska

Bokslut/ Skanska fick lägre vinst under förra året. Vinsten blev drygt 3,6 miljarder kronor efter skatt, mot 3,9 miljarder kronor för samma period 2005.

Skanska hade under förra året i medeltal drygt 56 085 personer anställda. Det var en ökning från 53 806 personer året innan.

Men enligt Skanskas presschef Peter Gimbe hade man anställt fler om man bara kunde.

– Om vi bara hittat tillräckligt mycket ny personal med rätt

kunskap och erfarenhet, så hade vi anställt fler, säger han.

Bristen gäller såväl byggnadsarbetare som tjänstemän.

– Situationen är liknande i alla länder där vi arbetar. Problemet är inte att hitta bygguppdrag, utan att hitta personal.

I Sverige var personalstyrkan ungefär oförändrad förra året. Cirka 12 000 personer var anställda och två tredjedelar av dem var yrkesarbetare.

Orsaken till att man inte ökat personalstyrkan mer i Sverige är att man har anlitat fler underentreprenörer och att man på olika sätt försökt effektivisera produktionsmetoder, bland annat genom en ökad industrialisering, säger Christine Gustavsson, informationschef för Skanska Sverige.

Men också i Sverige behöver man anställa fler och det gäller unga, nyrekryterade byggnadsarbetare och tjänstemän, likväl som äldre och erfarna.

Byggnads förlorar tvist med Seko

Gränsdragning/ Det blir Seko som organiserar arbetarna vid Citytunneln i Malmö.

I nästan två år har Byggnads och Seko bråkade om vem som egentligen har rätt att organisera arbetet med Citytunneln i Malmö.

Nu har LO:s styrelse kommit fram till att det blir Seko.

En liknande tvist pågår även kring organiseringen av arbetarna i Hallandsåsen. Den närmaste månaden tar LO beslut även där.

Allvarlig byggolycka prövas av åklagare

Fallolycka/

Två byggnadsarbetare skadades då de föll åtta till tio meter ner i ett betonggolv. Nu har Arbetsmiljöverket åtalsanmält att arbetsplatsen saknade arbetsmiljöplan.

Byggnadsarbetarna, som kom från Baltikum, jobbade tillsammans med tre kollegor, med en byggnadsstomme till ett timmerhus.

Under arbetet gav en av gavelspetsarna på timmerhuset vika och mannen föll åtta till tio meter ner i betonggolvet. Trots att arbetarna var uppe på höga höjder saknades fallskydd och ingen annan fallutrustning ska, enligt uppgift, ha använts.

ARBETSMILJÖVERKET riktar nu in sig mot att det inte fanns någon arbetsmiljöplan för bygget. Efter en åtalsanmälan får åklagare nu gå vidare och se om något brott har begåtts.

Åklagaren har också möjlighet att undersöka om det fanns

HÅKAN PERSSON

Olyckan inträffade i Hamra i Härjedalen i oktober 2006.

andra brister som kan vara brottsliga, förutom brister i arbetsmiljöplanen.

Då Arbetsmiljöverket i november besökte arbetsplatsen fanns en arbetsmiljöplan och arbetsmiljön var förbättrad. De arbetstagare som då fanns på plats hade inte varit med vid olyckstillfället.

MARGITE FRANSSON

FAKTA ARBETSMILJÖPLAN

I arbetsmiljöplanen ska bland annat speciella risker beskrivas, som om det finns risk för fall, samt hur man ska åtgärda dem. Det ska även framgå hur

arbetsmiljöarbetet ska organiseras. Byggherren är ansvarig för att planen upprättas. Planen ska finnas tillgänglig på arbetsplatsen.

Wurth

Hyrpoolen

I KORTHET

Bostadsbyggande ökar kraftigt

Statistik/ Bostadsbyggnaderna ökade med 39 procent förra året. 44 400 lägenheter påbörjades.

Enligt Statistiska centralbyrån (SCB) påbörjades 13 500 lägenheter i småhus och 30 900 lägenheter i flerbostadshus.

År 2005 var motsvarande siffror 12 342 respektive 19 502.

En bidragande orsak till ökningen är att den borgerliga regeringen under hösten beslöt att avskaffa bostadssubventionerna för bostäder. Bostäder påbörjade efter den 31 december 2006, får inte längre detta bidrag. Detta har gjort att många byggherrar försökt att tidigare lägga byggstarten till före årsskiftet, så att de skulle få tillgång till subventionerna.

SCB uppskattar att ett sådant tidigareläggande kan omfatta cirka 7 000 av de påbörjade lägenheterna, främst i flerbostadshus.

Attityder till svartjobb ska ändras

Skattefiffel/ I Gävleborg ska privatpersoners attityder till svartjobb förändras, genom en stor offensiv bland en rad myndigheter och organisationer.

Också byggnadsarbetare ska påverkas, genom besök på byggskolor och arbetsplatser. Målet är att få fram 1 000 nya vita jobb i Gävle inom tre år.

Privatpersoner ska upplysas om riskerna med att köpa och

låta utföra svartarbete. Byggnadsbranschen beräknas stå för en tredjedel av alla svartjobb. Både Byggnads och Sveriges Byggindustrier deltar i kampanjen.

– Vi ska bland annat besöka byggskolor för att påverka de ungas attityd. Det är viktigt att ta upp det positiva med att arbeta vitt, säger Lars Wike vid Byggnads Gästrikland.

Förutom att det är olagligt att jobba svart, så är det viktigt att upplysa om att man tjänar på att jobba vitt, anser han.

Man får semesterpengar, pension och alla sociala försäkringar. Dessutom innebär ett vitt jobb att man har rätt till över- tidsersättning på kvällar och helger.

Stölder av vitvaror ökar från byggen

Byggbrott/ Fler byggbolag väntar med att installera kyl och frys till strax före inflyttning. I vissa fall har man också väktat på plats. Det gäller bland annat Peab, Skanska och NCC, som alla haft problem med stölder av vitvaror. Enligt Svante Hagman, regionchef på NCC i Stockholm och Mälardalen, är det viktigt att se till att sakerna kommer så sent som möjligt i byggprocessen.

Det viktiga är att kunna bygga in varorna på en gång så att de inte står på mellanlager på arbetsplatsen.

– Logistiken är jätteviktig och bevakningen av arbetsplatsen. Med de här nya rutinerna så tycker vi att vi får till det här riktigt bra, säger han.

Folksam

Hittar du rätt avdrag?

Höjda reseavdrag men stopp för avdrag för granskning och fackavgift. Nyheterna är många i årets deklaration.

I Byggnadsarbetaren nr 7 som utkommer den 26 april får du hjälp med deklarationen.

- Har du frågor?
- Eller tips på artiklar?

Kontakta Byggnadsarbetaren
Kenneth Petterson
tfn 08-728 49 70
e-post:
k.p@byggnadsarbetaren.se

Bland de yngre används bågsågen mest till att såga av reglar. Samuel Tervanen provar Ironsides såg som fick betyget två i testet.

SÅGADE SIG RAKT TILL FÖRSTA PLATS

Den vanligaste bågsågen är också den bästa. Vinnarsågen i testet heter Bahco Force Ergo. "De andra sågarna kan ju inte tävla med Rolls-Roycen", säger snickaren Tommy Wennman.

TEXT KATARINA CONNHEIM FOTO ANNA SIMONSSON OCH ANKI SYDEGÅRD

Flera inköpare och säljare i fackhandel anser att bågsågen är på väg bort från byggarbetsplatsen. Att den de senaste 10 till 15 åren har konkurrerats ut av eldrivna sågar, exempelvis tigersågen. Men på NCC:s bygge i Sundbyberg är bågsågen fortfarande i allra högsta grad ett verktyg att räkna med. Lagbasen Bosse Johansson tycker att bågsågen är ett bra komplement.

– Det är jobbigt att ta med sig sladdar när man ska förflytta sig mellan fem och sex gånger på en timme, säger han.

Men visst finns det en generationsskillnad. De yngre byggnadsarbetarna gillar den inte lika mycket som de äldre. Rikard Lindkvist, 29, sågar av reglar med bågsågen, men inte så mycket mer.

– Annars blir det mycket cirkelsåg och sticksåg, förklarar han.

Hemligheten bakom en bra bågsåg handlar till stor del om bladspänning. Att stommen är stabil, så att bladet blir lagom spänt. Bågsågen får inte vara för mjuk eller klen. Andra viktiga kriterier är bladbyte, grepp och fäste.

Den vanligaste bågsågen som säljs på marknaden och används på byggarbetsplatserna heter Bahco Force Ergo (30 tum). Det

	BAHCO FORCE ERGO (30 TUM)	BAHCO FORCE (24 TUM)	G-MAN
Pris	184 kronor	173 kronor	89 kronor
Bladspänning	5,0	4,5	4,0
Bladbyte	4,5	4,0	4,0
Grepp	4,5	4,5	4,0
Fäste	4,5	4,5	3,5
Kommentarer	"Bra spänning" "Lätt att byta blad" "Bästa sågen" "Bra grepp"	"Stabil och säker" "För liten" "Fungerar bra där det är lite ont om utrymme"	"Bra grepp" "Godkänd" "Dåligt med plastbygeln vid handtaget"
Slutbetyg			

ROLLS-ROYCE

är också den såg som får bäst betyg i Byggnadsarbetarens test. Snickarna ger den toppbetyg för bladspänningen. Den har tyngd. Dessutom är den stabil och kraftig.

– Den är skön. Det blir i alla fall rakt när jag sågar, säger snickarlärningen Samuel Ter-
vanen.

Greppet är bra och bladbytet går smidigt. Ett stort plus är fästet, som snickarna upplever som säkert. Det finns inga muttrar som kan falla av.

– Piggarna sitter fast. Det är enkelt att skruva bort bladet. Det är bara att vrida på vredet så släpper bladet, säger Tommy Jansson.

Bahcos lillasyster (24 tum) får också bra betyg. Övervägande fyror och femmor. Men här tycker de flesta att den är för liten. Ett plus är att den kan vara bra i trånga utrymmen.

Uppstickaren G-man är nästan hundra-

lappen billigare än Bahco och för det relativt låga priset får man ändå en ganska bra såg.

– Den är hyfsad. Det finns inget som lossnar och bladbytet är bra, säger Tommy Wennman.

Sedan är det slut på bra sågar. De återstående fyra sågarna i testet är värdelösa, tycker snickarna. Ironside upplevs som fladdrig och det är krångligt med bladbytet.

– Skruven sitter vid fronten och man måste ha med sig skruvmejsel för att byta blad. Jag tycker att den är sämst, säger Rikard Lindkvist.

Det är också risk att muttrarna vid fästet trillar av. Hela sågen känns instabil.

– Det är risk att den blir krokig om den åker i backen, säger Tommy Wennman.

Stanley får också genomgående låga betyg. Ett stort minus är vingmuttern vid fästet som snickarna irriterar sig på. Risken är stor att den trillar av. Handtaget, by-

”Det sjunger inte i sågen. Släng den i Sverkers soptunna.”

geln, är för trång och det är svårt att få in vinterhandskarna.

– För min del får de gärna ta bort bygeln, säger Bosse Johansson.

Wisent och Lux är lika dåliga. Wisent är för liten, otymplig och har dåligt grepp. Hos Lux är bladspänningen för mjuk. Det blir inte något motstånd.

– Det sjunger inte i sågen. Släng den i Sverkers soptunna, säger Tommy Wennman. ●

IRONSIDE	STANLEY	LUX	WISENT
79 kronor (exkl. moms)	76 kronor	129 kronor	129 kronor
3,0	3,0	2,5	2,5
1,5	2,5	3,5	1,5
2,5	2,0	2,0	2,0
2,0	2,5	2,0	2,0
"För trång bygel" "För lätt" "Riktigt dåligt med skruv och mutter vid bladbyte" "Fladdrig"	"Inte bra med vingmutter vid handtag" "Trångt med handskar" "Fladdrig"	"Skräp" "Lätt att byta blad" "Greppet är för sladdrigt"	"Otymlig" "Dåligt grepp" "Svårt med byte av blad"

Testlaget, från vänster: Tommy Karlsson, Samuel Tervanen, Bosse Johansson, Tommy Jansson, Rikard Lindkvist, Alexander Edin, Jimmy Tiljander och Tommy Wennman.

SÅ HÄR GJORDE VI:

Vi köpte sju olika modeller av bågsågar som vi hittade i fack- och detaljhandel. Urvalet gjordes efter samråd med snickare och fackhandel. Vi gör inte anspråk på att testa alla märken som finns på marknaden. Priserna är inklusive moms, förutom Ironsider, som bara finns till salu i fackhandeln, vars pris är exklusive moms. Åtta snickare på en byggarbetsplats i Stockholm har använt alla bågsågarna i cirka tre veckor. De har betygsatt bågsågarna där 1 är sämst och 5 är bäst. Redaktionen har sedan satt slutbetyg och vägt in priser, snickarens betyg och kommentarer.

– Med turbon sparar jag 10-15 procent av isoleringen, berättar Ingemar Thors.

Isolerarens turbo klarar fibrerna

● **Hårt packad isoleringsull kräver hårda tag. Ingemar Thors byggde ett eget turboaggregat som löser alla klumpar.**

– På det här sätter återställer man den densitet som fibrerna hade när de packades, förklarar Ingemar Thors, isoleringsentreprenör i Malung.

Vid sprutning av lösull hälls fibrerna i en stor behållare. Därifrån passerar de genom en spruta och vidare genom en slang ut till arbetsstället – ungefär som en brandspruta.

Problemet var att lösullen leveras hårt packad i säckar. Isoleringssprutan klarade inte att

finfördela fibrerna tillräckligt, fibrerna kom ut som klumpar.

Det var dels oekonomiskt eftersom det slukade större mängd fibrer än nödvändigt, dels försämrades isoleringsförmågan när cellulosafibrerna inte packades upp tillräckligt.

Då fick Ingemar Thors idén till det som skulle bli fiberturbon.

Fiberturbon består av ett rör i vilken det sitter en roterande axel. Inne i röret finns en roterande axel på vilken det sitter fyra knivar.

Knivarna slår sönder klumparna och gör att alla fibrer som passerar ut i slangen är finfördelade och har rätt täthet.

Turbon drivs av en elmotor via rem och remskiva. Varvtalet kan varieras beroende på typ av lösull. Turbon kan användas till alla slags fibrer, både av cellulosa och mineral.

Lösull används främst som isolering på vindar. Det krävs ett

40–45 centimeter tjockt lager fibrer för att uppfylla normerna. Fibrerna måste vara fluffiga och ha rätt täthet.

När de levereras är de hårt packade i säckar och har en täthet på cirka 150 kilo per kubikmeter.

I sprutat skick och rätt finfördelade utan klumpar har tätheten minskat till cirka 25 kilo per kubikmeter.

Lösullen kan också användas

för att tilläggsisolera väggar och i golv. I gamla hus med sågspånsfyllning sprutar man in lösullen genom att trä in långa rör i trossbotten.

Lösullen sprutas in i varje golvsektion i och packas hårt så att den fyller ut tomrummet mellan sågspånsfyllningen och innergolvet.

Från Almi i Dalarna har Ingemar Thors fått hjälp att utveckla sin uppfinning.

KENNETH PETTERSON

FAKTA ISOLERINGSFIBRER

Cellulosafibrer

Tillverkas av returpapper eller färskt trä. Har allt ersatt mineralull och stenull. Kliar inte men dammar. Innehåller cirka 20 procent borsalt. Borsaltet förvandlas till vatten vid upphettning och fungerar som brandskydd.

Mineralfibrer

Glasull tillverkas av krossat glas. Stenullsfibrer utvinns ut bergarten diabas. Fibrerna bildas när råmaterialet smälts och spinns till trådar. Som bindemedel används fenolharts och olja. Mineralfibrer kliar och sticks.

TIPSA GREJER & GREPP!

- VINN EN TRISSLOTT

Ring 08-728 49 70

GREJER & GREPP PÅ INTERNET

Gå in på vår hemsida

www.byggnadsarbetaren.se

MÖTEN & SÂNT

Svenska Byggnadsarbetareförbundet
106 32 Stockholm Besöksadress: Hagagatan 2, Stockholm
tel 08/728 49 00

STOCKHOLM

Skytteholmsvägen 2, Solna
tel 08/734 65 00 fax 08/734 66 60

Brommasektionen: sekt.möte tis 13 mar, kl 17. Scandic Hotel, T-bana Brommaplan. Våga ställa frågan "är du medlem" samt avtalsrörelsen. Smörgås och dricka serveras.

Handensektionen: sekt.möte tis 13 mar, kl 17.30. Haninge Folkets hus. Ungdomsmöte. Fr kl 17 bjuder vi på något lätt att äta och dricka.

Huddingesektionen: sekt.möte tis 13 mar, kl 17. ABF-huset. Besök av landstingspolitiker.

Södertäljesektionen: sekt.möte tis 13 mar, kl 17. ABF-huset.

Jakobsbergsektionen: sekt.möte tis 13 mar, kl 18. Folkets hus, Kallhäll.

Johanneshovsektionen: sekt.möte tis 13 mar, kl 17.30. Farsta Gård, (invid Farsta IP). Mat och dryck serveras.

Märstasektionen: sekt.möte tis 13 mar, kl 17. Nya Kulturhuset, Upplands Väsby. Avtalsrörelsen.

Nackasektionen: sekt.möte tis 13 mar, kl 17. Boo Folkets hus, Orminge C.

Solnasektionen: sekt.möte tis 13 mar, kl 17. Byggettan. Ingång vid Byggettans studielokaler. Avtalsrörelsen, Torbjörn Hagelin, förbundet medverkar.

Stockholmssektionen: sekt.möte tis 13 mar, kl 17. Hägerstensåsens medborgarhus. Avtalsläget.

Täbysektionen: sekt.möte tis 13 mar, kl 17. OBS! Ny lokal. Folkets hus, Åkersberga. Avtalsläget.

S.Y.R: yrkesdykarnas årsmöte lör 24 mar, kl 12. Byggettan, Solna. Ingång vid studielokalerna.

HELSINGBORG

Måndagsgatan 1
tel 042/25 24 00, fax 042/20 09 65

Helsingborgsektionen: medl.möte ons 21 mar, kl 18.30. Avd. exp.

BYGG 6:AN VÄST

Swedenborg Center, Trollhättan
tel 0520/48 92 70 fax 0520/48 92 99

Lysekilsektionen: sekt.möte tor

29 mar, kl 19. Folkets hus.

Trollhättansektionen: sekt.möte tis 20 mar, kl 17.30. Swedenborg Center. Medv av kommunalrådet Gert-Inge Andersson.

Vänersborgsektionen: sekt.möte tor 15 mar, kl 18.30. Nygatan 14.

Mariestad-Törebodasektionen: sekt.möte tor 22 mar, kl 18.30. Värmeverket, Katrinefors.

Skövde-Tibro-Karlsborgsektionen: mat o bowling m senaste nytt tis 20 mar, kl 18. VIP-rummet, Skövde bowlingcenter, Commercetusets källare. OBS! Föränmälan på tfn 0500-44 75 00, senast 15 mar, kl 16.30.

Skara-Götenesektionen: sekt.möte ons 21 mar, kl 18.30. Sektionslokaler, Skara.

Lidköpingsektionen: sekt.möte mån 19 mar, kl 18.30. Läktarsalen.

Varasektionen: sekt.möte mån 12 mar, kl 18.30. Rosa huset. Avtalet.

Munkedal-Sotenäsektionen: sekt.möte tor 22 mar, kl 17.30. Folkets hus, Munkedal.

MÄLARDALEN

Hemdalsvägen 1, Västerås
tel 021/17 87 00, fax 021/41 04 13

Strängnässektionen: sekt.möte

tis 13 mar, kl 18.30. Arbetarrörelsens hus.

ÖREBRO

Riagatan 51
tel 019/603 24 00 fax 019/603 24 19

Frövissektionen: sekt.möte tor 15 mar, kl 18.30. Kofallsv 1.

Hallsbergsektionen: sekt.möte tor 8 mar, kl 18. Bowlinghallen.

Kopparbergsektionen: sekt.möte tis 13 mar, kl 18.30. Bångbro Folkets hus.

UPPLAND

Portalgatan 6A
tel 018/19 45 00, fax 018/19 45 01

Alunda-Östhammarsektionen: medl.möte tor 15 mar, kl 18.30. Östhammarshems lokaler, Österbybruk. Studiebesök gruvan.

Uppsalasektionen: medl.möte mån 19 mar, kl 17. Kallelse via e-post/viss sms. Avtalsförhandlingar, löner, försäkringsinfo.

Tierpsektionen: medl.möte tor 22 mar, kl 19. Kommunhuset, A-salen.

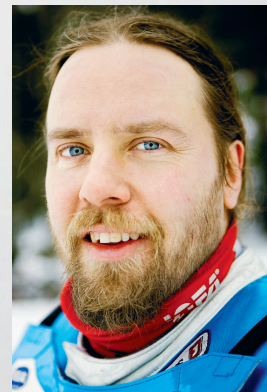
ANNONSERA HÄR:

ring 08-728 49 42 eller mejla:
leila.hanni@byggnads.se

annons Olle B

Jocke måste hålla sig upprätt. Det är smärtsamt att träffas av motståndarnas däck, med 28 millimeters piggar.

Med rädslan som värsta fiende

Jocke satsar på SM-medalj i isracing

– Är man rädd blir det farligt, säger Jocke Söderström, isracingförare som nyligen vann elitserien med sitt lag. Nu siktar han på SM.

TEXT MARGITE FRANSSON FOTO ANNA SIMONSSON

Han svänger brant så styret ligger i isen.

– Det är helt vansinnigt hur fort det går, säger Jocke Söderström, isracingförare.

Han älskar isracing för att det är så extremt. Det går extremt fort på en yta liten som en skridskobana. Och det på ett fordon som saknar bromsar och som gör kast hit och dit på ett sätt som inte förekommer i andra motorcykelsporter.

– Man ska ha mod i kroppen, vara snabbtänkt och så får man inte tveka, säger Jocke Söderström, som är 37 år och kommer från Upplands Väsby norr om Stockholm.

Själv är han bra på det. Så bra att han är bland de bästa i Sverige.

Att köra bil på halkiga vägar kan skrämman upp en normalrätt.

Men det höjer Jocke inte ens ett ögonbryn åt.

Själv ger han järnet på sin motorcykel; 120–130 kilometer i timmen på blankis, omgiven av konkurrenter som ligger tätt intill.

Han får inte halka. På däck sitter 28 milimeter långa nålvassa piggar och som ger fäste i isen. Det gör fruktansvärt ont om man skulle träffas av en pigga. Och det händer att piggar lossnar och då lossnar fästet och motorcykeln far i väg.

Fast det ska man helst inte tänka på.

– Man ska ha respekt, men börjar du bli rädd kan du lika gärna sluta, säger han.

Som de flesta som är duktiga på extrema

”Man ska ha mod i kroppen, vara snabbtänkt och så får man inte tveka.”

sporter är han bra på att kalkylera risker, men låter dem inte dominera. Han kör för nöjet. För känslan i körningen. Av motocross, isracing och speedway, är det vintersporten han gillar absolut bäst och som han lägger mest tid på. Under vintern jobbar han kanske fyra timmar i veckan på sitt jobb som inredningssnickare. Resten av tiden kör han, mekar och reser.

Den som sysslar med isracing måste ha en ängels tålmod. Allt mekande tar evigheter. För några minuters körning är det timtal av grejande med motorcykeln. Att vara bra på det tekniska är en förutsättning för att vinna lopp.

Jockes isracingcykel är nästan som en egen individ. Den är specialbyggd för honom, med delar från flera länder och värd cirka 100 000 kronor.

Problemet är att när cykeln verkligen kör var går det knappast att lämna in den på någon verkstad. Jocke och hans team får vack-

ert hålla på tills problemet är löst och det kan i värsta fall dröja.

Den fredag vi träffas på isen vid friluftsområdet Kairo, Upplands Väsby, är något fel. Efter mycket detektivarbete finner Jocke och hans team felet och under den kommande helgen vinner Jocke och hans lagkompisar, i Funbo MS, elitserien i isracing.

Jocke är bland de fem bästa isracingförarna i landet och hoppas på en medaljplats i det SM som hålls i Uppsala i slutet av mars. Han har också kört VM-kval och var snubblande nära att komma med.

Han kör förstås för att vinna, men inte bara det. Utan för charmen med sporten. Roligast är det att resa utomlands. I vissa länder är isracingporten riktigt stor, det kan komma 10 000–15 000 personer på en vanlig tävling.

– Visserligen är det en stor press att tävla men det är också en stor gemenskap bland oss som är med. Vi hjälper varandra och blir tigha, säger Jocke Söderström.

En normal säsong tävlar han i 20–25 tävlingar. Några pengar finns inte i sporten, inte i Sverige i alla fall. Det verkar som att företagen tycker att motorsport inte är okej att sponsra, konstaterar Jocke, som dock har några sponsorer.

Lika viktiga som motorcykeln och tävlingarna är hans team.

– Det är kompisar till mig som ställer upp gratis. De och sponsorerna får det hela att gå runt, säger Jocke. ●

”Feminister är inga fula typer som kniper igen och har hängbröst och hår under armarna.”

Gudrun Schyman, frilansande feminist (Di/Weekend)

”Om jag brytt mig hade jag varit på psyket för länge sen.”

Björn Borg, kändis, om massmedier (Icakupuren)

”Det nya är att vi funderar mycket mer på hur vi själva påverkas av klimatförändringarna. Där har vi inte kommit så långt.”

Mats Williamsson, Skanska-chef (Dagens Miljö)

”Serviceekonomin tycks driva samhället åt höger.”

Joakim Palme, framtidsforskare (Löntagaren)

Leif blev skadad för livet – under bilprovningen

HENRIK WITT

Leifs skada tvingade honom att sluta jobba som snickare.

Bilolycka/
Sex år tog det. Sen fick Leif Ullstrand sina försäkringspengar för skadan han ådrog sig den där ödesdigra dagen på bilprovningen 1998.

Det var dags för årlig besiktning av bilen. Snickaren Leif Ullstrand hade kört in sin ögonsten, en Opel Omega 3000 med rak sexa, i fel provhall. Leif lå i backen på 350 000-kronorskärran, för att ta sig ut ur hallen. Föga anade han vad som skulle ske sekunderna därefter.

Runt hörnet kom en stressad besiktningssman körandes i en bil som han nyss kollat bromsarna på. Leif hann aldrig se vad som hände. Han kunde efter smälten bara konstatera att bagageluckan på

hans egen bil förvandlats till ett dragspel.

Kontrollantens bil blev skrot. 40 000 kronor kostade renoveringen av Omegan.

Men vad än värre var: Leif drog på sig en whiplashskada som gjorde att han två år senare tvingades sluta jobbet som snickare. En seg kamp inleddes mot försäkringsbolaget, för att få ut pengar för nedsatt arbetsförmåga. I följ fick han rätt, delvis med hjälp av Byggnads. Många medlemmar har genom åren varit kritiska mot Byggnads försäkringsavdelning, men Leif är nöjd.

– Jag vill att det ska komma fram att det ändå går att få hjälp, säger han.

JOHAN SJÖHOLM

Ex-rivare rev hotellrum

Röjarfest/ Det gick livat till när Idol-vinnaren, och före detta rivaren, Markus Fagervall festade loss på ett hotellrum i Växjö för en tid sedan. Andra hotellgäster klagade och när idolen checkat ut slog hotellstäderskan larm: det var snus på väggarna, rödvin hade förstört parketten som var fullt av glaskross. Dessutom stank det av rök. Nu får Markus gamla kolleger i byggbranschen jobb eftersom golvet måste bytas ut och ett rum målas om.

Rivar-Markus.

TYA

MATLÅDAN

Honungsglacerade revbensspjäll (3-4)

- 1,5 kg revbensspjäll
- 2 dl flytande honung
- 1/2 msk chilipulver
- 1/2 msk vitlökspulver
- 1/2 msk paprikapulver
- Salt

① Värm honungen i kastrull, och blanda i alla kryddorna. Pensla spjällen på båda sidor och salta. Kör i ugn 200 grader tills 70 grader i kärntemperatur uppnås. Det tar olika tid beroende på storlek, men ca 40 min.

Såsen:

- 2 dl crème fraîche
- 0,5 dl hackad dragon i vinäger
- 1 tsk citronsaft
- Vitpeppar och salt
- 1 tsk Worcestershiresås

② Koka upp och tillsatt kryddor. Såsen får smak som bearbejda. Serveras med upphetade kidneybönor, majs och kikärter. Smaklig måltid!

MICKE SELANDER

SKIIVOR

Timbuktu: Oberoendeframkallande

Reggae/Hiphop/ III

Timbuktu har de senaste åren producerat radiohitlar på ett sätt som gjort honom till den mest folkära hiphopartisten näst Dogge i The Latin Kings. Så man väntar sig underhållning även denna gång. Och visst svänger det. Men det allra mest utstuderade publikfrieriet är utelämnat till förmån för lite mer uppkäftighet. Och det är lite skönt. JS

20 kvadratmeter av husets tomt försvann vid ett jordskred.

Jordskred tog lyxhusets tomt

**Miljonkatastrof/
Snickaren Daniel Julyan
renoverade ett lyxhus beläget
alldeles invid havet i den
engelska semesterorten
Dawlish. Plötsligt hörde
han ett muller som han först
trodde var tåget. Det visade
sig vara något helt annat.**

Mullret ville aldrig ta slut.

När Daniel Julyan, som var i huset tillsammans med sin far och kollega Phillip, tittade ut i

trädgården, såg han hur fem träd plötsligt störtade ner i havet.

Det visade sig att den höjd där lyxvillan ligger plötsligt rasat. Ågaren till huset, Nicky Skilton, blev i ett slag av med 20 kvadratmeter tomt. Experter varnar för att nya ras kan uppstå, men Nicky Skilton låter sig inte avskräckas. Han tänker flytta in som planerat. En bidragande orsak till det är förmodligen att han lagt 21 miljoner kronor på renoveringar.

JOHAN SJÖHOLM

annons BIG

Lindarw byggnadsarbetare?

**Schlagerbyggare/
– Jag ska bli bygg-
arbetare, utbrast
Christer Lindarw
spontant efter att ha
framfört sitt bidrag
”(Åh) när ni tar saken**

**i egna händer” i
Melodifestivalen.
Något han kanske
funderade mer seri-
öst på nu, när bidra-
get inte gick vidare
till finalen i Globen.**

Christer
Lindarw.

SCANPIX

Tipsa oss . Kontakta a.s@byggnadsarbetaren.se, 08-728 48 00.

BÖCKER

Vi som aldrig sa hora

av Ronnie Sandahl

Roman//

Alltså, typ, om hur kul det är att vara ung kille i Falköping. Tre vilsna själar som inte behövs på något sätt. De gräver sig allt djupare i självförakt. Men så hemskt är det inte att vara ung kille! 10

Utpressning, stöld och svek. Allt blir mysigt när Mma Ramotswe är inblandad. Trivsamt, men numer även väl segt. AS

Pretty vacant – punkens historia

av Phil Strongman

Biografi//

I "The Dirt", boken om Mötley Crüe, berättas hur Ozzy under en fest slickar upp sin urin. Såna skräckhistorier gör rockbiografier intressanta. I "Pretty vacant", får man veta att "Det som gjorde Dr Feelgood annorlunda var visionen att återvända till rötterna." JS

I muntra damers sällskap

av Alexander McCall Smith

Mysdeckare//

ENADE VI STÅ

Nu är avtalsrörelsen i gång. Det är, om man vill se det så, en kraftmätning mellan arbete och kapital.

Vi som företräder arbetet kan se tillbaka på hyggliga inkomstökningar. De allra flesta har fått större lönelöft än inflationen, det vill säga reallöneökningar.

Som grupp har vi fått lite extra genom att sysselsättningen ökat. Allt fler av de våra har sluppit det inkomstavbräck som arbetslöshet utgör. Men det är ändå så många som varannan byggnadsarbetare som varit arbetslös under 2000-talet.

Våra centrala motparter borde gilla det ekonomiska läget. Med ökade vinster, börskurser och ibland svindlande nivåer på de högsta chefslönerna. Med goda framtidsutsikter.

Och med världens bäst utbildade byggarbetskraft.

Men icke. Våra motparter, och speciellt deras huvudorganisation Svenskt Näringsliv, hör till samhällets vanligaste gnällspikar. Inhyrda jurister och propagandamakare bistår dem, ibland i samspel med journalister. Kanske är det taktik. Kanske är det vantrivsel i det av socialdemokratin skapade välbefinningsamhället.

Nu har de dessutom blåst till strid om lönegranskningen. De vrångtolkar avtalet, attackerar den svenska modellens regel om att avtal ska gälla alla inom avtalsområdet och genomför ensidigt förändringar.

Till Byggnads avtalsråd inkom över 3 000

motioner. Det är imponerande många och visar vilket värde kollektivavtalen tillmätts.

Efter bara ett par timmar kunde de valda ombuden för landets byggnadsarbetare enas om hur vi vill förändra avtalen. Nu ska vi i sann reformistisk anda plädera för förändringarna.

Jag hoppades att vi skulle vara överens med arbetsgivarna den 31 mars. Då löper de nu gällande avtalen ut. Efter arbetsgivarnas senaste agerande är jag dock inte längre optimist.

Vi viftar inte med konfliktvapnet. Men vår konfliktgrupp började i februari göra det redo att ta i bruk. Medlemmarna ska vara förvissade om vi kan försörja dem om striden brakar loss. Och våra motståndare ska vara medvetna om vilken styrka vi

idogt byggt upp under många år.

När avtalet är klart ska det komma medlemmarna till del. Vårt system med förhandlingar-granskning-statistik borde vara en garanti för att alla, också anställda i oseriösa företag, får del av förhandlingsresultatet.

Att ha lite mer pengar att röra sig med när semestern närmar sig innebär ökad frihet.

Därför är fackföreningsrörelsen, som nu ger sig i närkamp med arbetsgivarna, något av en frihetsrörelse. ●

HANS TILLY
förbundsordförande

Telefon 08-728 48 10

Mobil 070-552 67 40

E-post hans.tilly@byggnads.se

TILLY TYCKER TILL ...

... OM 34 PROCENT

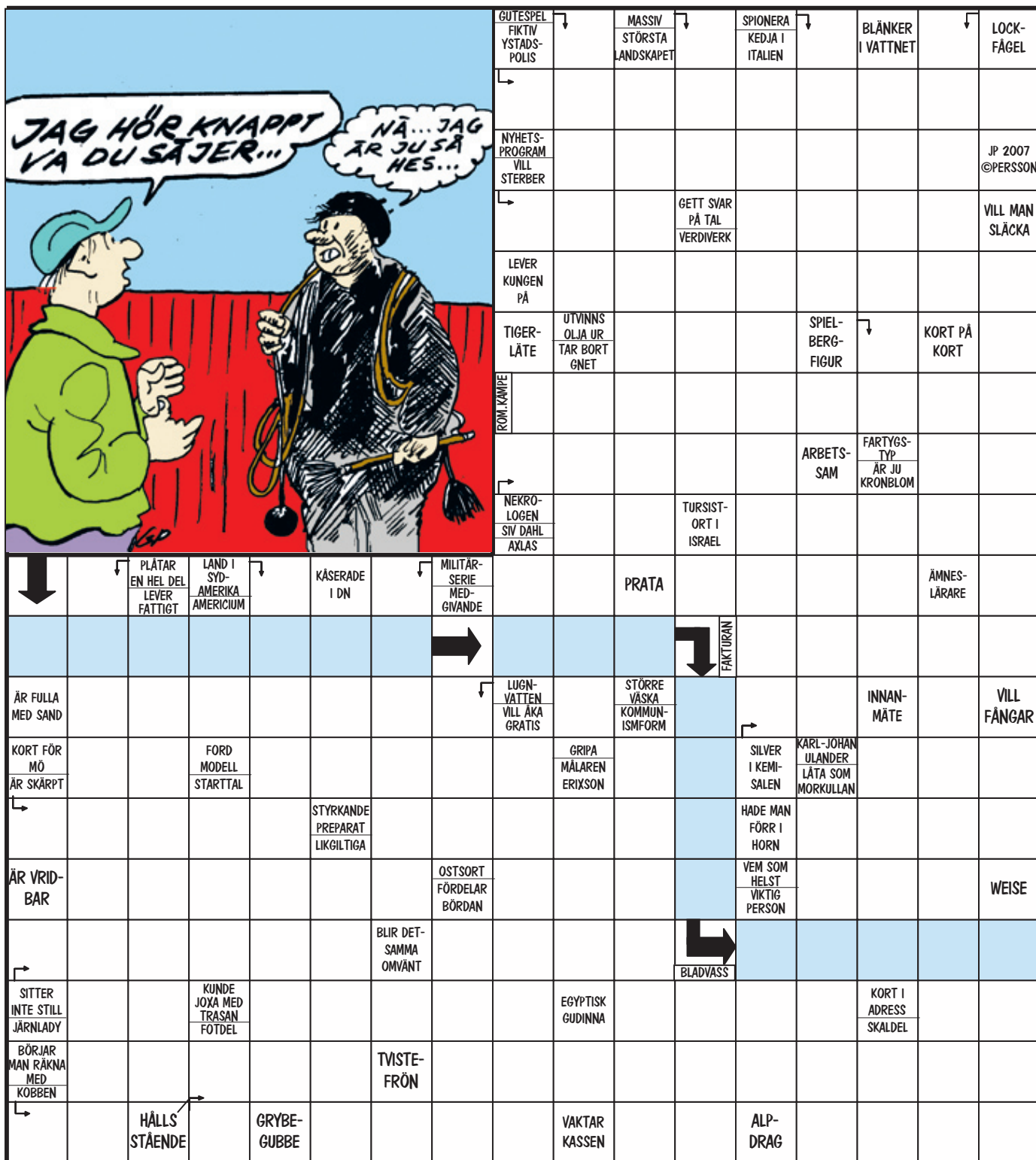
● Regeringen tänker införa ännu en ny påлага. Denna gång på alla med trafikförsäkring. Från den 1 juli ska 34 procent läggas ovanpå vad man betalar för trafikförsäkringen. Någon utlovad sänkt bensinskatt har det inte blivit, men framtida biltullar till privata vägbyggare. Å andra sidan blir det billigare att ha mångmiljonförmögenhet och att bo i lyxvilla med strandtomt.

... OM 74 PROCENT

● Folksam har studerat 215 dödsolyckor på de svenska vägarna. Vanligaste dödsorsaken, 74 procent, visade sig vara brister i vägnas säkerhetsstandard följt av brister på bilarna och förarnas regelbrott. Argumenten för att rusta upp och bygga ut vägnätet växer i styrka. I ett välfärdssamhälle ska man vara trygg, inte bara hemma och på jobbet, utan också däremellan.

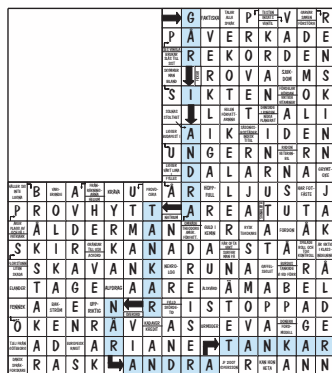
... OM 0,68 PROCENT

● 37 954, eller 0,68 procent av de röstande, lade sin valsedel på Feministiskt Initiativ i riksdagsvalet för några månaders sedan. Nu har en styrelse som delar ut statsbidrag beviljat Gudrun Schymans sammanslutning 400 000 kronor. Styrelsen anser inte att Feministiskt Initiativ är ett parti. Hur länge ska det statliga patriarkatet avstå från att ta feminismen på allvar?

VINNARE I BILDKRYSS 1

Ellert Gustafsson, Mölnbo, Karin Rosenquist, Lund, Jan Schiller, Göteborg, Curt Lundgren, Vadstena, Allan Andersson, Torslanda, Erik Lundin, Söderhamn, Ingvar Andersson, Avesta, Timo Pääkkölä, Kiruna, Rolf Wennerberg, Västervik, Rolf Durnell, Kumla, Inger Kalles, Bjursås, Helena Syrén, Jönköping, Lennart Nilsson, Norrköping, Gudrun Pettersson, Glanshammar, Sixten Almström, Glommersträsk. Vinnarna får var sin dubbeltrisslott.

BILDKRYSS #4

Dragning den 28 mars. 15 med rätt lösning vinner var sin trisslott med chans att få upp till 7,5 miljoner kronor. Sänd lösningen till Bildkryss 4, Byggnadsarbetaren, Box 19615, 104 32 Stockholm.

Namn.....

Adress.....

Postadress.....